

Justyna Binio — z wykształcenia bibliotekoznawca, nauczyciel języka polskiego oraz wychowania przedszkolnego, z zawodu – bibliotekarz na Uniwersytecie Opolskim. W wolnym czasie pisze i ilustruje blog www.pobawsiezemna.pl, w którym promuje czytelnictwo wśród dzieci młodszych, inspirując do efektywnego uczenia się poprzez zabawę z tekstem literackim.

Justyna Binio

Miś – zabawka – bohater literacki – wzór wychowawczy

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

- Misie są bohaterami niezliczonej ilości bajek, książek i filmów dla najmłodszych. Dzieci uwielbiają pluszowe postaci, identyfikują się z nimi, dzięki nim nabywają umiejętności społecznych i emocjonalnych. Rola misia została uhonorowana specjalnym świętem – ŚWIATOWYM DNIEM PLUSZOWEGO MISIA (25 listopada).
- Niniejszy poradnik składa się z trzech części. Pierwsza to rozważania na temat literatury dla najmłodszych dzieci – w aspekcie roli bohaterów literackich – misiów. Druga i trzecia część to propozycje własne Autorki, oryginalne i twórcze rozwiązania metodyczne (wystawa, warsztaty interdyscyplinarne) wykorzystujące literaturę, a także filmy – tematycznie związane z postaciami różnego typu misiów.

***

Poradnik adresowany jest do bibliotekarzy, nauczycieli bibliotekarzy, nauczycieli wychowania przedszkolnego, nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, animatorów kultury oraz rodziców.

Cena 28 zł

BIBLIOTECZKA PORADNIKA BIBLIOTEKARZA

Justyna Binio

**MIŚ – ZABAWKA –
BOHATER LITERACKI –
WZÓR WYCHOWAWCZY**

PORADNIK

Warszawa 2013

Komitet Redakcyjny serii wydawniczej
«BIBLIOTECZKA PORADNIKA BIBLIOTEKARZA»

Elżbieta Barbara ZYBERT – przewodnicząca, Jadwiga CHRUŚCIŃSKA,
Miroslawa DOBROWOLSKA, Dorota GRABOWSKA, Jerzy KONDRAS,
Krzysztof MARCINOWSKI

Redaktor merytoryczny
Jadwiga CHRUŚCIŃSKA

Redakcja techniczna i korekta
Marta LACH

Fotografie, rysunki, tekst
Justyna BINIO

Zdjęcie na okładce
Żaneta WILCZEK

Projekt graficzny okładki
Funky Worky

© Copyright by Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
© Copyright by Justyna Binio

ISBN 978-83-64203-02-2

CIP – Biblioteka Narodowa

Binio, Justyna
Miś - zabawka - bohater literacki - wzór
wychowawczy : poradnik / fot., rys., tekst Justyna
Binio. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich, 2013. - (Biblioteczka
Poradnika Bibliotekarza ; nr 19)

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827 52 96, www.sbp.pl
Warszawa 2013. Wyd 1. Ark. wyd 4,0. Ark. druk. 4,75
Łamanie: Studio Składu Komputerowego „Funky Worky”
kontakt@funkyworky.pl
Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c.,
Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki

SPIS TREŚCI

OD REDAKTORA.....	7
WSTĘP.....	9
Rozdział I	
WPROWADZENIE.....	11
Rozdział II	
SCENARIUSZ WYSTAWY „CZY TO JUTRO, CZY DZIŚ, WSZYSTKIM JEST POTRZEBNY MIŚ”	29
Rozdział III	
ZABAWY INSPIROWANE LITERATURĄ	49
ZAKOŃCZENIE.....	70
BIBLIOGRAFIA	72

25 listopada

ŚWIATOWY DZIEŃ PLUSZOWEGO MISIA

Na dobranoc – dobry wieczór

miś pluszowy śpiewa Wam.

Mówią o mnie Miś Uszatek, bo klapnięte uszko mam.

Jestem sobie mały miś, gruby miś,

znam się z dziećmi nie od dziś.

Jestem sobie mały miś, śmieszny miś,

znam się z dziećmi nie od dziś!

(Słowa piosenki: Janusz Galewicz)

Miś jest częstym, popularnym i ulubionym przez dzieci bohaterem książek literackich. Najmłodszy czytelnicy identyfikują się z jego sympatyczną, dobroduszną postacią, zachowaniem i ciekawymi perypetiami, w których uczestniczą. W świadomości dziecka i dorosłych funkcjonuje wiele rodzajów misiów. Oczywiście najbardziej znany jest miś pluszowy – z reguły pierwsza przytulanka milusińskich.

Miś Uszatek jest bohaterem polskiego telewizyjnego serialu telewizyjnego wyświetlanego w latach 1975-1987. Z kolei Misia Paddingtona stworzył angielski pisarz Michael Bond. Powstało wiele książek o niesamowitych przygodach Misia Paddingtona, również dostępnych w języku polskim. Powszechnie znana też jest sylwetka Misia Coralgola – bohatera filmów animowanych – produkowanych w latach 1967-1974 przez wytwórnię filmową Se-ma-for. Postać stworzyła francuska pisarka Olga Pouchin w latach 50. XX w.

Najbardziej znanym misiem na całym świecie jest Kubuś Puchatek – postać z literatury dziecięcej stworzona 14 października 1926 r. przez brytyjskiego pisarza A. A. Milne'a. W książkach o Kubusiu jego towarzyszami byli: Krzyś, Prosiaczek, Królik, Kłapouchy, Sowa Przemądrzała, Mama Kangurzyca.

Z postacią misia pluszowego związane było w latach 1967-2010 czasopismo „Miś. Przyjaciel najmłodszych”. Z związku z malejącym zainteresowaniem zostało zamknięte w 2010 r.

Z w/w przykładów wynika, że miś jest ważnym bohaterem literackim książek dla dzieci.

Niniejszy poradnik metodyczny poświęcony sylwetce misia pluszowego w literaturze dla najmłodszych

dedykowany jest przede wszystkim bibliotekarzom, nauczycielom bibliotekarzom, nauczycielom przedszkolnym. Składa się z części teoretycznej – rozważań nt. wpływu literatury na rozwój dziecka w wieku przedszkolnym, postaci misia jako czynnika stymulującego rozwój dziecka, identyfikacji z bohaterami książek i wyboru bohatera literackiego.

Część druga pracy ma charakter metodyczny i obejmuje scenariusz wystawy „Czy to jutro, czy to dziś, wszystkim jest potrzebny miś” oraz scenariusze zabaw inspirowanych literaturą, których bohaterem jest postać misia.

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przygotowując niniejszy tomik w serii „Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza” ma nadzieję, że będzie pomocny w praktycznej działalności bibliotekarzy i innych grup zawodowych pracujących na rzecz najmłodszych dzieci.

Jadwiga Chruścińska

Wstęp

Literatura dla dzieci stymuluje rozwój osobowości małego człowieka, wyznacza świat wartości, uczy empatii. W czasach, kiedy rodzice czytali książki swoim pociechom, a nie sadzali malucha przed telewizorem, dzieci poznawały literaturę we właściwej kolejności, pozwalającej dostosować możliwości dziecięcej wyobraźni i pojmowania świata do przygód bohaterów. Pierwsze pojawiały się w literaturze postacie bliskie dziecku. Lalki, misie, pluszowe zabawki pozwalały przenieść przeżycia bohaterów z bajki do dziecinnego pokoju. O ogromnym wpływie literatury na rozwój dziecka traktuje pierwszy rozdział mojej pracy.

Każda książka wzbogaca doświadczenia, wyobraźnię dziecka, ukazuje inne wzorce myślenia. Za przykład mogą posłużyć baśnie czy bajki, dzięki którym mały czytelnik może utożsamić się z bohaterem, poczuć, że jest w podobnej sytuacji – wówczas zauważa, że nie jest sam ze swoim problemem, lecz inni też go mają i potrafią sobie z nim poradzić. Dziecko słuchając opowieści o Kopciuszku czy Brzydkim Kaczątku ma nadzieję, że tak jak bohaterowie literaccy, kiedyś i ono zostanie docenione, i spotka go zasłużona nagroda. Dzięki temu świat staje się dla malca mniej zagrażający. Jakiego bohatera wybrać i w jaki sposób się nim posłużyć, by był pewnego rodzaju antidotum na trudną dla maluszka sytuację, czy jakiś problem – zaprezentowałam w rozdziale drugim.

Trzeci rozdział to moja autorska propozycja zajęć z dziećmi pięcio- i sześciolletnimi. Wykorzystując niezwykły potencjał przedszkolaków oraz efektywne uczenie się poprzez zabawę, wprowadzam dzieci w świat eksperymentów. Za cel stawiam poznanie i zrozumienie

nie otaczającego je świata. Przy pomocy konkretnego bohatera – pluszowego misia, każdy uczestnik zajęć będzie między innymi potrafił wyrazić swoje emocje gestem, ruchem i mimiką, wypowiedzieć się plastycznie na dany temat, przygotować samodzielnie potrawę, stworzyć grę planszową, a nawet poklatkową animację.

Justyna Binio

ROZDZIAŁ PIERWSZY

WPROWADZENIE

1. BOHATER LITERACKI

1.1. WPŁYW LITERATURY NA ROZWÓJ DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Literatura dla dzieci oferując wzory do myślenia, przeżywania czy zachowania ma ogromny wpływ na wszechstronny rozwój dziecka. Wiedzą o tym lekarze, psychologowie, pedagodzy, wychowawcy, nauczyciele i bibliotekarze.

Według Joanny Furtyk dziecko sięga samo po książkę już w drugim roku życia¹ i „czyta”. Jest to czynność naśladowcza, naśladuje rodziców czytających książki. Przyjemności dostarcza mu wykonywanie tych funkcji, co dorośli i miła czynność przewracania i szelest kartek. Przewraca, a jednocześnie drze z satysfakcją kartki.

Po tym okresie dziecko zaczyna śledzić układ barwnych plam i odkrywa, że z nich wyłaniają się dobrze znane kształty, są bowiem pomniejszonymi obrazkami zwierząt, ludzi oraz fragmentów rzeczywistości. I to są pierwsze radości dziecka – książka staje się przedmiotem odkrywania i nazywania świata. Dostając książkę chce przejrzeć szybko i żąda objaśnień, nie zdając sobie sprawy, co znaczy to objaśnienie. Wskazuje na obrazek mówiąc „*to przeczytaj*”, po czym nie słucha do końca wyjaśnienia tylko wskazuje następny i oczekuje na nowe objaśnienie².

Dziecko patrzy uważnie na ilustracje i usiłuje znaleźć w nich wszystko to, o czym słyszy przy czytaniu. Ilustracje budzą zachwyt i zainteresowanie, a jednocześnie wątpliwości i uwagi krytyczne, bowiem dziecko chce zgodności ilustracji z tekstem. Tłumaczą one słowa tekstu na język bardziej dla dziecka zrozumiały,

---

¹ J. FURTYK, *Miejsce książki w życiu dzieci i młodzieży. Zainteresowania czytelnicze*. „Poradnik Bibliotekarza”, 1996, nr 4, s. 5.

² Tamże.

bardziej konkretny, pogładowy. Przemawia do niego to, co widzi, czego może dotknąć, co działa na jego zmysły.

Dziecko lubi oglądać obrazki i słuchać czytania. Z chwilą, gdy zrozumie, że książka zawiera pewną treść, gdy potrafi ogarnąć opisaną sytuację lub przebieg króciutkiej akcji i rozróżnić występujące osoby, gdy nauczy się patrzeć na obrazki, wtedy okres oswojania się z książką ma już za sobą. Jeżeli książka potrafiła wywołać obrazy w umyśle małego słuchacza i poruszyć jego uczucia, to na pewno do niej powróci.

A prawie wszystkie dzieci lubią powracać do baśni, która kształtuje wyobraźnię, pojęcia moralne, poczucie sprawiedliwości, radości, kiedy dobro zwycięża zło. Dla młodszych wskazane są baśnie krótkie i o pogodnym zakończeniu, natomiast dla starszych baśnie o skomplikowanej akcji, pełnej niezwykłych przygód i zdarzeń, dramatycznych efektów i emocjonalnych napięć. Książki, w których bohaterowie walczą ze złymi mocami (czarodziejami, władcami, duchami) nękającymi innych ludzi lub zwierzęta. Są silni, odważni i niezwykłej odwagi, życzliwi, serdeczni, samodzielni, pomagają słabszym lub ratują ich z opresji.

Wiele utworów dla dzieci stanowi punkt wyjścia do naśladownictwa, identyfikowania się z postaciami, szybkiego rozwoju mowy i myślenia, aktywności poznawczej, wrażliwości emocjonalnej oraz intensywności w poznawaniu i przeżywaniu świata przez przedszkolaka. Dziecko w pewnym momencie zauważa, że oprócz własnego, bliskiego otoczenia: domu, ulicy, przedszkola – istnieje inny, daleki, nieznan świat, w którym z różnymi bohaterami literackimi odkrywa tajemnice przyrody, przenosi się do dalekich krain, na inne kontynenty, gdzie śnieg nie topnieje albo nigdy nie pada. W ten sposób obcowanie z książką zaspokaja potrzebę informacji i wzbogaca zasób wiadomości, utrwalając zarazem te, które dziecko zdobyło w toku

obserwacji otaczającego je świata: przyrody i społeczeństwa³.

Kontakt z książką poszerza możliwości poznawania świata, ludzkich losów i obyczajów w perspektywie historii i przestrzeni innych lądów i krajów, pozwala na uczestnictwo w wydarzeniach niedostępnych własnym doznaniom i obserwacjom. Treść utworu literackiego i ilustracje w książkach ułatwiają tworzenie wyobraźni o sprawach i miejscach niedostępnych codziennym doświadczeniom dziecka⁴. Przybliża małemu czytelnikowi wychowanemu w mieście – wieś, pola, lasy, łąki, zaś dziecku dorastającemu na wsi – ruchliwe ulice, wysokie domy. Dziecko staje się wrażliwe na losy drugiego człowieka, potrafi dzielić cudze radości i smutki⁵.

Co ważne – pisze Hanna Ratyńska – należy pamiętać, że dziecko samo nie upomni się o książkę⁶. Nie jest bowiem naturalną potrzebą, jak zabawa. Cała więc rola pośrednika między dzieckiem a bohaterem leży w nas – rodzicach, dziadkach, nauczycielach, bibliotekarzach. O tym, jak wielką wagę dla rodziny ma naprawdę dobra książka, świadczy fakt, o którym wspomina Joanna Papuzińska: „często egzemplarz książki, po który sięga dziecko dzisiejsze, ma już pewną historię, tradycję. Należał do rodziców, wujków czy dziadków, którzy przechowywali go dla dzieci lub wnuków jako swego rodzaju skarb rodzinny”⁷.

³ B. JADACH, *Rola literatury dziecięcej w wychowaniu przedszkolnym* [online], [dostęp 1 stycznia 2012], Dostępny w Internecie: <http://beatajadach.pl/przedszkole/files/rola_literatury.pdf>.

⁴ Tamże.

⁵ H. RATYŃSKA, *Książeczki z domowej biblioteczki*. „Wychowanie w Przedszkolu”, 1985, nr 11, s. 640.

⁶ Tamże, s. 641.

⁷ Rozmowa z Joanną Papuzińską. *Obcowanie z literaturą stanowi wartość samoistną*, rozm. B. Tuszyńska-Chechłacz, „Wychowanie w Przedszkolu”, 1987, nr 7/8, s. 419.

1.2. BOHATER JAKO CZYNNIK STYMULUJĄCY ROZWÓJ DZIECKA

1.2.1. NAŚLADOWNICTWO POSTACI LITERACKICH

Dziecko, które przychodzi na świat bez umiejętności społecznych, nabywa je poprzez obserwację zachowań najbliższych mu osób, z którymi najczęściej przebywa. To właśnie na podstawie kontaktu z tymi osobami dochodzi do absorbowania pewnych zachowań i dalszego ich utrwalania. W pierwszej kolejności dziecko nabywa takie umiejętności, jak sposób bycia, mówienia, jedzenia i wiele innych, niezbędnych do prawidłowego komunikowania się ze społecznością.

Maluch ma naturalną potrzebę poszukiwania wzorców osobowościowych, identyfikacji z nimi, w budowaniu własnej tożsamości. I w tym pomagają mu także bohaterowie książek, których tak chętnie podsuwamy my – dorośli, dzięki czemu możemy wzbogacać, urozmaicać oraz pogłębiać nasze oddziaływania wychowawcze. Dzieci uwielbiają naśladować bohaterów książkowych. Chłopcy widzą wtedy siebie jako królewiczów, dzielnych rycerzy – uosobienie męstwa i odwagi, a dziewczynki chcą być pogodnymi i życzliwymi wobec innych księżniczkami czy królewnami, których delikatny sposób bycia, pracowitość, uczynność oraz przyjacielski stosunek do ludzi i zwierząt są cechami dominującymi. To, co dzieci poznają z książek, może zostać odzwierciedlone w ich zachowaniu, na przykład podczas zabawy z rówieśnikami.

Dziecko, jak zaznacza Zofia Adamczykowa, odczytując sensy i przesłania literatury, podejmuje decyzje i działania, będące reprodukcją wzorców literackich, odnoszących się do otaczającej je rzeczywistości lub jego życiowych planów⁸.

⁸ Z. ADAMCZYKOWA, *Literatura dla dzieci. Funkcje. Kategorie. Gattunki*, Warszawa 2001, s. 48.

1.2.2. IDENTYFIKACJA Z BOHATERAMI KSIĄŻEK

Identyfikacja jest bardzo ważnym i istotnym mechanizmem, gwarantującym dziecku nabywanie odpowiednich postaw i uczenia się ról społecznych. Dziecko przejmując wzory, antropomorfizuje – ożywia lalki, zabawki, zwierzęta, rośliny i przedmioty, upodabnia je odruchowo do własnych reakcji i zachowań. Postać, z którą dziecko ma potrzebę identyfikacji, staje się wzorem i modelem, na podstawie zachowań, dzięki którym dziecko nabywa umiejętności społeczne i emocjonalne. Dlatego tak istotne jest, aby był to bohater literacki, przekazujący dziecku właściwe i faktyczne wartości – stymulator rozwoju osobowości.

Obszary, w których dziecko się porusza, Alicja Baluch dzieli na dwa światy: realny oraz iluzyjny⁹. Świat realny to bliscy dziecku ludzie – dzieci, dorośli, znane mu zwierzęta oraz przedmioty. Drugi świat – iluzyjny, to postaci fantastyczne, magiczne, które nie mają swojego odpowiednika w rzeczywistości¹⁰.

Wyobrażenia dziecka, która traktuje na równi świat realny i fantastyczny, sprawia, że małe dziecko jest bazarzem. Improwizuje i dramatyzuje bajki, zabawy, fantazjuje i ożywia w zabawie przedmioty. Odbierając dzieło literackie dziecko staje się również uczestnikiem zabawy. Wtapia się w wymyślony przez autora świat i staje się jego uczestnikiem. „I tak jak w zabawie zabawki współgrają z ludźmi i fikcyjnymi postaciami, tak w lekturze dzieła z małym czytelnikiem słuchaczem zgodnie funkcjonują i współgrają bohaterowie dzieł. Dlatego w literaturze dziecięcej są najczęściej upersonifikowane przedmioty, zjawiska, rośliny, różne nierealne

⁹ A. BALUCH, *Bohater literacki w funkcji pośrednika*. „Wychowanie w Przedszkolu”, 1989, nr 4, s. 195.

¹⁰ Tamże.

postaci, a także dzieci i dorośli” – podsumowuje Edyta Manasterska-Wiącek¹¹.

Mali czytelnicy angażują się emocjonalnie w postać swojego ulubionego bohatera. Identyfikują się z nim w swojej wyobraźni, rekompensując sobie tym samym pewne braki. Przykładem może tu być dziecko nieśmiałe, zalęknione, które w swojej wyobraźni staje się dzielny i odważny rycerzem. Także dziewczynka dostrzegająca u siebie pewne deficyty urody, może identyfikować się z piękną królewną, naśladować na przykład jej sposób czesania się. Atrakcyjność bohatera wiąże się także z „byciem dobrym”. Taka postać imponuje dzieciom, które tak jak ona chcą być mądre, grzeczne, odważne i piękne. Poprzez taką identyfikację z bohaterem realizują się dziecięce marzenia i pragnienia. A podświadomy wybór dorównania postaciom książkowym jest celem każdego malucha, tym bardziej, że bohaterowie książek dla dzieci, podobnie jak one, są cały czas w ruchu, tańczą, śpiewają, skaczą, bawią się. Nie dzielą – jak pisze Zofia Adamczyk – świata na realny i ten z ich fantazji¹².

Jak pisze Alicja Baluch, dziecko poznając kolejnych bohaterów literackich łączy się z nimi uczuciowo, emocjonalnie, a to zaangażowanie wyznacza wartości i kieruje wyborem moralnym, będąc stymulatorem rozwoju osobowości dziecka¹³. Co ważne, wszystkie te fantastyczne postaci łączy jedna wspólna cecha – wszystkie są znacznie mniejsze od dziecka. Dlatego dziecko czuje nad nimi przewagę, pełną władzę. „Poznając losy bohaterów literatury dziecięcej dziecko poszerza swoją świadomość odczuwania – siebie i świata, zaspokaja w ten sposób swoje niejasne jeszcze potrzeby psychiczne związane z własną, niedoroślą, ale jakże bardzo

¹¹ E. MANASTERSKA-WIĄCEK, *Dziecko jako odbiorca tekstu literackiego*, „Wychowanie w Przedszkolu”, 2009, nr 4, s. 15.

¹² Z. ADAMCZYKOWA, dz. cyt., s. 24.

¹³ A. BALUCH, *Bohater...*, s. 196.

ludzką egzystencją. Osobowość przecież nie jest rzeczą daną człowiekowi z góry. Poziom jej rozwoju jest wynikiem długotrwałej pracy wychowawczej”¹⁴.

2. WZÓR WYCHOWAWCZY

2.1. WYBÓR BOHATERA LITERACKIEGO

W opinii Katarzyny Krasoń bohater musi być elementem stymulującym i wspierającym narrację¹⁵. Oznacza to, że właściwy wybór bohatera bajki, baśni czy opowiadania pomaga dziecku znaleźć odniesienie do własnej osoby, własnego życia i sytuacji, z jakimi się spotyka, daje mu wsparcie i niesie otuchę¹⁶.

Katarzyna Krasoń wprowadza trzy rodzaje bohaterów, w których każdy pełni inną funkcję wspierającą:

- *Archetyp* dostarcza wzoru, daje poczucie pewności siebie. Kiedy wszystko inne zawodzi, on wskazuje sposób rozwiązania, dziecko wie, że zawsze można na niego liczyć.
- *Bohater transformujący* pokonuje drogę i zwycięża. Los bohatera można odnieść do losu dziecka, jego dążenia do dojrzałości. Bohater ten na własnym przykładzie pokazuje, jak pokonywać słabości.
- *Translator* wyjaśnia, jak postępować, co jest dobre, a co złe, zawsze opowiadając się za dobrem, poucza, ale i przyznaje dziecku prawo do popełniania błędów.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ K. KRASOŃ, *Baśniowe odkrywanie znaczeń jak wspomaganie rozwoju dziecka*, [w:] J. Papuzińska (red. nauk.), G. Leszczyński (red. nauk.), *Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia*, Warszawa 2002, s. 251.

¹⁶ K. SZELIGA, *Historia Guziolka czyli jak tworzyć i wykorzystywać bajki i opowiadania w biblioterapii oraz rozwoju aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym. Poradnik dla dzieci, rodziców i nauczycieli*, Kraków 2005, s. 19.

Bohaterem według Katarzyny Szeligi może być zarówno zwierzę, zabawka, przedmiot, jak i człowiek¹⁷. Ważne jest jednak, by posiadał cechy charakterystyczne dla dziecka, lecz nie identyczne i wywoływał przyjemne skojarzenia. Ważna jest też rola, jaką pełni – czy tłumaczy dziecku, jak należy się zachowywać, czy być dla dziecka wzorem do naśladowania, czy też, podobnie jak dziecko pokonywać przeszkody, odnosząc w końcu sukces¹⁸. Alicja Baluch podkreśla również, że „bohater literacki prezentuje się najlepiej w sposób uproszczony, przez znaczący rekwizyt, np. Czerwony Kapturek jako dziewczynka w czerwonej czapeczce”¹⁹.

To, jaki bohater dociera do dziecka, zależy od jego aktualnych przeżyć, zainteresowań i potrzeb.

Literaturą trafiającą do najmłodszych są bajeczki, czyli najczęściej małe formy, pisane językiem zrytmizowanym i o charakterze strukturalnie mieszanym, który łączy w sobie elementy baśni i bajki zwierzęcej, fantastyki i magiczności z symboliką zwierzęcą i dydaktyką. Bohaterami bajeczek są najczęściej zwierzęta, ale również zjawiska i rośliny – kwiaty, warzywa, grzyby zachowujące się jak ludzie. Zwracają uwagę nie tylko cechami charakterów, ale również cechami urody. Zwierzęta z bajeczki bawią się, są dziećmi, odgrywają naiwnie rolę dorosłych.

Wśród dzieci pięcioletnich, posiadających większy zasób wiadomości o otaczającym świecie i bogatszy zasób słownictwa wzrasta zainteresowanie baśnią – utworem niewielkich rozmiarów, o treści fantastycznej, nasyconej cudownością związaną z magicznymi wierzeniami, ukazującym dzieje bohaterów, którzy swobodnie przekraczają granice między światem reali-

¹⁷ K. SZELIGA, dz. cyt., s. 20-21.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ A. BALUCH, *Dziecko i świat przedstawiony, czyli Tajemnice dziecięcej lektury*, Wrocław 1994, s. 31.

stycznym a siłami nadnaturalnymi²⁰. Taka treść wpływa u nich na rozwój wyobraźni i fantazji.

Baśnie opowiadają o zwierzętach z właściwościami ludzkimi, o smokach, o wiedźmach, o królewnach i królewiczach mieszkających w niesamowitych, zaczarowanych zamkach, o głuptasach poślubiających księżniczki, o kopciuszkach poślubianych przez królewiczów, o śpiących rycerzach. Bohaterowie nie znają strachu, a obok ludzi mądrych i sprytnych można spotkać często stuprocentowych głupców. Bohaterami baśni są często mocarze albo ludzie posiadający magiczne przedmioty (siedmiomilowe buty, samonakrywające się stoliki, czapki niewidki, kije samobije), dzięki którym ich moc przewyższa siły normalnego człowieka. Dzięki nim dokonują czynów niemożliwych, pokonują olbrzymów, ogromne smoki i wychodzą zwycięsko z każdej sytuacji. Zazwyczaj są to mężczyźni, rzadziej bohaterką baśni jest kobieta. A jeśli tak, to zwykle jest to śliczna dziewczyna, skromna i dobra, ofiarna i bezinteresowna, prześladowana i krzywdzona przez otoczenie, ale w końcu, dzięki pomocy siły magicznej zostaje nagrodzona i szczęśliwa na zawsze. Oprócz ludzi w baśniach występuje wiele bohaterów zwierzęcych (łabędzie, sójki, kruki, wilki, niedźwiedzie, konie, węże, żaby), mówiących ludzkim głosem i czujących jak ludzie. Często ratują bohaterów ludzkich z opresji albo są nieodzownymi towarzyszami wędrowek. Są dowodem na to, jak blisko człowiek współżyje z przyrodą.

Przeżycia związane z książką, w której wątki fantastyczne, baśniowe przeplatają się z elementami realistycznymi, stają się dla pięcioletków coraz bogatsze. Dzieci przywiązują się nie tylko do przedstawionych postaci bohaterów, ale ciągle od nowa bawi je przebieg akcji, kiedy już został pokonany pewien wysiłek zrozumienia ciągu opisanych w utworze wydarzeń.

²⁰ J. FURTYK, dz. cyt., s. 5.

U dzieci starszych natomiast dużym powodzeniem cieszą się książki o treści realistycznej, w których mogą odnaleźć znane im fakty i sytuacje oraz poszerzyć i utrwalić swoje wiadomości. Dla tej grupy wiekowej najbliżsi będą bohaterowie umiejętnie obserwujący otaczający świat, którzy – jak one same – będą stawiać dociekliwe pytania i szukać na nie odpowiedzi. Pomogą zrozumieć świat przyrody, który w tym wieku staje się terenem niezwykłych odkryć i obserwacji życia roślin i zwierząt. Wytlumaczą emocje towarzyszące nowym doświadczeniom związanym z pierwszymi przyjaźniami, konfliktami, samodzielnymi wyborami. Z bohaterem książkowym nie obce staną się dla dziecka tematy związane z ochroną przyrody, kształtowaniem właściwego stosunku do obowiązków i pracy, współżyciem rodzinnym, zagadnieniami przyjaźni, odwagi, grzeczności oraz kulturą życia codziennego.

2.2. METODY I FORMY PRACY Z UKAZANIEM BOHATERA LITERACKIEGO

Dziecko dysponuje bezgraniczną wyobraźnią. Jak twierdzi Jean Piaget, drzemią w nim pokłady takich światów, które nierozbudzone, zginą bezpowrotnie, pielęgnowane zaś dostarczają niepowtarzalnych wrażeń i pozostawiają niezapomniane przeżycia i doznania²¹. A dziecko oddaje się swojej wyobraźni swobodnie²². Wyobraźni, która jest żywa, aktywna i bez zahamowań, dzięki której nie ma dla dziecka rzeczy niemożliwych, wszystko może się zdarzyć. I tę nieskrępowaną wyobraźnię w szczególny sposób pielęgnuje właśnie literatura.

Bibliotekarze, nauczyciele lub rodzice mogą zainteresować dziecko treścią książki, w sugestywny sposób

²¹ por. J. PIAGET, *Jak dziecko sobie wyobraża świat*, Warszawa 2006.

²² por. A. BALUCH, *Ceremonie literackie, a więc obrazy, zabawy i wzorce w utworach dla dzieci*, Kraków 1996, s. 50-51.

przekazać treść, odwołując się do uczuć i wyobraźni dziecka. W ten sposób obok zabawki, umiejętnie dobrana do wieku czytelników książka zacznie zajmować coraz więcej miejsca w życiu malucha. Stosowana w atrakcyjny sposób, gdy obraz i słowa tekstu połączą się z działaniem, stanie się odąd nieodłącznym towarzyszem zabaw i zajęć.

Sposoby, jak rozbudzić wyobraźnię i zainteresowanie wybraną lekturą proponuje Maria Patzerowa²³. Uważa ona, że odczytanie wybranej sceny czy interesującego urywka utworu, zaciekawia dzieci do tego stopnia, że z pewnością zechcą dowiedzieć się czegoś więcej o poznanych postaciach i śledzić dalsze ich losy.

Przed rozpoczęciem lektury warto zapoznać, zwłaszcza dzieci młodsze, z postacią bohatera, ponieważ kontakt dziecka w wieku przedszkolnym z książką wymaga pośrednika – narratora, obrazu, gestu, czasem kukielki.

Niezawodnym zatem sposobem wprowadzenia książki, nawiązującym do przeżyć i doświadczeń dzieci, jest bardzo bliski kontakt z różnymi formami teatralnymi i zabawą, a także udział w przedstawieniu teatralnym lub w projekcji filmowej opartej na fabule książki.

Innym sposobem wprowadzenia jest nawiązanie do posiadanych wiadomości dziecka oraz uzupełnienie ich w razie potrzeby. Jeśli w książce występują terminy, zjawiska, środowiska, pojęcia dzieciom bliżej nieznanne, a potrzebne do zrozumienia utworu, wówczas warto je przeprowadzić w formie pokazu modeli, obrazów, wystawy, filmu, a nawet wycieczki do muzeum czy w teren.

Najważniejsze jest jednak, aby one znajdowały się w obszarze zainteresowań dziecka²⁴.

²³ M. PATZEROWA, *Lektura uczy, bawi, wychowuje. Poradnik dla nauczycieli klas I-IV szkoły podstawowej*, Warszawa 1973, s. 52, 54.

²⁴ Tamże.

Jacek Wojciechowski pracę z małym czytelnikiem podzielił na²⁵:

- indywidualne, nastawione na konkretnego czytelnika;
- quasi-zbiorowe, mające charakter informacyjno-reklamowy, wśród nich dominują formy wizualne;
- zbiorowe – organizowane w grupach – prelekcje, odczyty, wieczory bajek, konkursy, imprezy;
- zespołowe w małych grupach, takie jak: dyskusje, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne.

Żadne jednak klasyfikacje nie dadzą w pełni różnorodności i bogactwa zajęć z dziećmi – uważa Grażyna Lewandowicz-Nosal²⁶. Najważniejszy jest taki wybór form, aby były dostosowane do warunków, w jakich pracujemy, a przede wszystkim, by były różnorodne i atrakcyjne, najbliższe oczekiwaniom i potrzebom dzieci²⁷.

Za Katarzyną Szeligą przedstawię poniżej przykładowe metody i formy wykorzystywane w pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym w działalności²⁸:

- **poznawczo-słownej**: dokonywanie porównań, określanie różnic i podobieństw, dokonywanie skojarzeń (łańcuch, bricolage), rozumowanie dedukcyjne (co by było, gdyby...), metaforyzowanie, tworzenie opowiadań, wierszy, bajek;
- **plastycznej**: wykonywanie prac na dowolny temat, collage, kreatywne dopełnianie formy, kalkografia barwiona i inne;
- **ruchowej**: ćwiczenia i zabawy ruchowe z wykorzystaniem metod: Sherborne, Dennisona, Labana, Kniessów;

²⁵ J. WOJCIECHOWSKI, *Podstawy pracy z czytelnikiem*, Warszawa 1991, s. 113-133.

²⁶ G. LEWANDOWICZ-NOSAL, *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś*, Warszawa 2008, s. 60.

²⁷ Tamże.

²⁸ K. SZELIGA, dz. cyt., s. 27.

- **muzycznej**: tworzenie rytmu, melodii, muzyki, układanie piosenek, improwizacje głosowe i ruchowe z wykorzystaniem muzyki.

W ostatnich latach niezwykle popularne stały się zajęcia prowadzone metodą pedagogiki zabawy. W Polsce promocją pedagogiki zabawy zajmuje się stowarzyszenie KLANZA, a wśród projektów są także szkolenia z zakresu pracy z książką. Ich autorzy proponują niekonwencjonalne metody pracy z tekstem literackim, znaczenie literatury dziecięcej dla harmonijnego rozwoju emocjonalno-intelektualnego młodego człowieka, przeniesienie pozytywnych treści zawartych w utworze literackim na aktualne relacje uczestników zajęć, różnorodne formy twórczej ekspresji werbalnej, ruchowej, techniki plastyczne, tworzenie własnych tekstów, wierszy i opowiadań²⁹.

3. MIŚ – ZABAWKA

Na bohatera literackiego, który będzie przedmiotem proponowanych działań, wybrałam pluszowego misia. Zabawkę, która towarzyszy dzieciom przez długie lata – zarówno w chwilach radości, jak i smutku. Dla malucha pluszowy miś jest doskonałym sposobem na poradzenie sobie ze zmianami czy niespodziankami, jakie niesie codzienne życie i związanym z tym stresem. W całej tej zmienności świata, pluszak jest stałym punktem odniesienia, oazą bezpieczeństwa i symbolem tego, co znane. To przytulanka, ale też „ktoś” bardzo bliski, a czasem niezastąpiony. Taki kompan pomaga znieść nie tylko rozłąkę z rodzicami, ale odnaleźć się we wszelkich nowych sytuacjach: w przedszkolu, na wakacjach w nieznanym miejscu czy podczas pobytu w szpitalu. Misie są powiernikami dziecięcych tajemnic, rozśmieszają i pocieszają w smutku, pomagają zasypiać. Im star-

²⁹ Więcej na stronie internetowej <http://www.klanza.org.pl/>

szy miś, tym więcej zna tajemnic i bliższy jest dziecięcemu serduszkowi.

Miś to również bohater niezliczonej ilości bajek, książek i filmów dla najmłodszych. To pośrednik, przy pomocy którego dziecko poszerza możliwości poznawania świata, ludzkich losów, przestrzeni innych lądów i krajów, pozwalając na uczestnictwo w wydarzeniach niedostępnych własnym doznaniom i obserwacjom. Odpowiednio dobrane utwory literackie z udziałem misiów ukazują dzieciom piękno ojczyznej mowy, są przykładem poprawnego języka, często mają wpływ na doskonalenie funkcji mowy pod względem gramatycznym i dźwiękowym.

3.1. HISTORIA PLUSZOWEGO MISIA

Popularność misie zawdzięczają prezydentowi USA – Theodore'owi Rooseveltowi. Podczas polowania, jesienią 1902 roku, zaproponowano prezydentowi strzelenie do małego, poważnie rannego niedźwiadka³⁰. Zbulwersowany pomysłem odmówił, a kilka dni później „Washington Post” zamieścił rysunek przestraszonego misia i polityka, który stanowczym ruchem ręki oznajmiał swój sprzeciw. Tak utwierdził się mit dobrego ojca narodu i narodziła kariera zabawki. Na pomysł skonsumowania legendy prezydenckiej przygody i zamiany jej na zyski wpadł emigrant z Rosji, niejaki Morris Michtom. Jego żona Rose uszyła niedźwiadka zabawkę, a prezydent zezwolił, by miś nosił jego imię w zdrobniałej formie, czyli Teddy. Odtąd w całym świecie anglojęzycznym pluszowy niedźwiadek znany jest jako Teddy's Bear („miś Teddy'ego”). A fabryka misiów „Ideal” założona przez pomysłodawcę sklepikarza z Brooklynu jest obecnie jedną z największych na świecie³¹.

³⁰ H. OLIVER, *Kocie furtki i pułapki na myszy. Skąd się wzięły zwyczajne (i niezwykłe) przedmioty w naszym życiu*, Kraków 2011, s. 34-35.

³¹ Tamże.

W 2002 r., dokładnie w setną rocznicę powstania zabawki, dzień 25 listopada ustanowiony został Światowym Dniem Pluszowego Misia (*ang.* World Teddy Bear Day)³². W ciągu wieku pluszowy miś stał się jednym z najważniejszych symboli światowej popkultury.

Każda rocznica to spektrum pomysłów, które powstają w głowach nauczycieli oraz bibliotekarzy. Pojawia się mnóstwo quizów i zabaw, które krążą wokół tematu misia. Powstają galerie w formie obrazów, puzzli, a także zyciorysów pluszowych bohaterów. Dzieci przynoszą swoich pluszowych przyjaciół, do szkół i przedszkoli, tworzą różnymi technikami plastycznymi podobizny swoich ulubieńców, a każde miejsce wypełnione jest książkami, w których główną rolę odgrywa pluszowy solenizant. Podczas takiej okazji nie brakuje głośnego czytania fragmentów owych książeczek, ponieważ rozbudzanie zainteresowań czytelniczych stanowi podstawowy cel.

Poza paradami misiów, licznymi konkursami na największego i najmniejszego misia, najbardziej puszystego i najbardziej wytartego czy bardziej kolorowego, oprócz smakowitych spotkań przy małym co nieco, czas wypełniają poszukiwania misia, oparte na starej jak świat grze w podchody, dzięki którym można zwiedzić całą bibliotekę albo zorganizować spotkania inspirowane literaturą, które proponuję w rozdziale trzecim.

³² Światowy Dzień Pluszowego Misia – XI 2006 [online], [dostęp: 11 listopada 2011], Dostępny w Internecie: <<http://www.bibliotekaspnich.kylos.pl/dzienmisia.php>>.

ROZDZIAŁ DRUGI

**SCENARIUSZ WYSTAWY
„CZY TO JUTRO, CZY DZIŚ,
WSZYSTKIM JEST POTRZEBNY MIŚ”**

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-MERYTORYCZNE

Wystawa ma na celu przybliżyć misie jako bohaterów literackich i filmowych, zachęcić do częstego sięgania po literaturę dziecięcą, poznać zwyczaje tych prawdziwych, pięknych i niebezpiecznych niedźwiadków oraz uczcić urodziny przyjaciela dzieci.

Autor wystawy: Justyna Binio

Termin: 25-30 listopada 2013 r.

Miejsce ekspozycji: Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie.

Adresaci: Dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, rodzice, opiekunowie.

Cel główny:

- Rozbudzanie motywacji czytania książek, dzięki którym lepiej rozumiemy świat, ludzi i siebie.

Cele szczegółowe:

- Popularyzacja czytelnictwa.
- Poszerzenie możliwości percepcyjnych dzieci.
- Kształtowanie wrażliwości.
- Rozbudzanie aktywności twórczej.
- Promocja książki jako tekstu kultury, gwarantującego pełny rozwój człowieka.
- Motywowanie dziecka do czytania.
- Doskonalenie kompetencji czytelniczych.
- Rozwijanie kultury czytelniczej, w tym jej najwyższego poziomu – zamięłowania do czytania.

Patroni medialni:

- „Gazeta Lokalna Misiowej Doliny”
- Radio *Ucho Misia*
- TV Misiowa Dolina

Sponsorzy:

- Drukarnia *MisioGraf*
- Cukiernia *Ślodki Okruszek*
- Pasieka Królika ze Stumilowego Lasu *Małe Co Nieco*

Warunki techniczne wystawy: Powierzchnia minimalna: 100 m².

Wystawa składa się z 9 ścianek ekspozycyjnych formatu 200 cm x 70 cm, 10 stolików ekspozycyjnych formatu 70 cm x 70 cm x 50 cm, małych stolików, małych krzeseł.

Materiał zdjęciowy oraz informacyjny przyczepiony jest do kolorowych plansz zainstalowanych na wolno stojących ściankach ekspozycyjnych wykonanych z profili aluminiowych anodowanych. Książki znajdują się na stolikach ekspozycyjnych.

Elementy ekspozycji:

- Makieta plakatu wystawy z wyciętym otworem na pyszczku do robienia dzieciom zdjęć.
- Plakaty oraz ulotki informacyjne.
- Zestaw książek i czasopism tematycznie związanych z wystawą.
- Plansze zawierające materiał zdjęciowy oraz informacyjny.
- Pluszowe misie.

Dodatkowo:

- Odtwarzacz CD/MP3, płyta z fragmentami muzyki filmowej z dobranocek, poduchy.
- Kolorowe arkusze papieru A4 z wizerunkiem walizki, kredki.
- Małe kubeczki, sok, taca, krakersy koktajlowe, miód.

(WSKAZÓWKA: Drobny poczęstunek podczas wystawy stanowi powszechny, zwyczajowo przyjęty element tego typu imprez kulturalnych. Ma on na celu stworzenie przyjemnej atmosfery do obcowania za sztuką, integrację środowisk nią zainteresowanych, poprzez umożliwienie swobodnej wymiany poglądów, opinii przez twórców i odbiorców. Przyjęte konwenanse warto już uczyć od najmłodszych lat.)

PREZENTACJA:

ŚCIANKA EKSPOZYCYJNA 1.

- Nota na temat historii pluszowego misia:
Historia pluszowego misia zaczyna się w 1902 roku.

Ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych, Theodore Roosevelt, będąc na polowaniu, sprzeciwił się zabiciu młodego niedźwiadka.

Świadkiem tego wydarzenia był Clifford Berryman, który uwiecznił tę historię na rysunku.

Rysunek ukazał się w waszyngtońskiej gazecie, gdzie ujrzał go Morris Michton, właściciel sklepu z zabawkami. Michton wpadł na pomysł, aby wykonać kilka zabawek przedstawiających misia i zobaczyć, jak się będą sprzedawały. Jak można się domyślać, pluszowe misie sprzedawały się znakomicie. Producent zwrócił się z prośbą do prezydenta o zezwolenie nadania misiom imienia Teddy i tak się je nazywa do tej pory.

I od stu laty misie towarzyszą dzieciom na całym świecie, dodają im otuchy, pocieszają, łagodzą lęk przed samotnością.

STOLIK EKSPOZYCYJNY 1.

- Kolekcja pluszowych misiów:
(Zbiory własne)

Reprodukcje zdjęć i rycin:

- Zdjęcie Teddy Bear Placed Before the Formal Portrait of Pres. Theodore Roosevelt, autorstwa Niny Leen. Zdjęcie pochodzi z archiwów historycznych magazynu LIFE;
- Rysunek Clifforda Berrymana - Self-Portrait of Clifford Berryman, 1904;
- Podobizna Morrisa Michtoma;

- Rysunek Clifforda Berrymana, Drawing the line in Mississippi, 1902, który został opublikowany w WASHINGTON POST.

ŚCIANKA EKSPozycyjna 2.

- Napis główny:
**„Dziwny jest niedźwiedzi ród,
Że tak bardzo lubi miód.
Bzyk – bzyk – bzyk, ram – pam – pam
Co to znaczy? Nie wiem sam.”**
- Ilustracje autorstwa Ernesta Sheparda.
- Cytat z książki oraz nota wydawcy na temat Kubusia Puchatka:

„Kubuś Puchatek usiadł sobie pod tym dębem, podparł głowę na łapkach i zaczął rozmyślać.

Z początku powiedział do siebie samego: – To bzykanie coś oznacza. Takie bzyczące bzykanie nie bzyka bez powodu. Jeżeli słyszę bzykanie, to znaczy, że coś bzyka, a jedyny powód bzykania, jaki ja znam, to ten, że się jest pszczołą.

Potem znów pomyślał dłuższą chwilę i powiedział: – A jedyny powód, żeby być pszczołą, to ten, żeby robić miód.

Po czym wstał i powiedział: – A jedyny powód robienia miodu to ten, żebym ja go jadł. – I zaczął wlażyć na drzewo.”

Niezwykle popularne na całym świecie przygody misia „o bardzo małym rozumku” z ilustracjami Ernesta Sheparda. Obok Kubusia Puchatka poznajemy jego przyjaciół – Prosiaczka, Kłapouchego, Mameę Kangurzycę z Maleństwem, no i oczywiście przywódcę wyprawy na Biegun Północny i opiekuna Puchatka – Krzysia.

(Źródło: <http://www.proszynski.pl/>)

STOLIK EKSPozycyjny 2.

- Książki o Kubusiu Puchatku i jego przyjaciółach:
BENEDICTTUS D., *Powrót do Stumilowego Lasu. Dalsze przygody Kubusia Puchatka, Krzysia i reszty przyjaciół*, Warszawa 2010.
MILNE A. A., *Chatka Puchatka*, Warszawa 2010.
MILNE A. A., *Kubuś Puchatek*, Warszawa 2010.

DODATKOWE MATERIAŁY:

- Taca z wizytówką Królika ze Stumilowego Lasu: *Spróbuj miodu z mojej spiżarni. Królik.*
  - Krakery koktajlowe.
  - Miód nektarowy.
- Dodatkową atrakcją dla dzieci jest taca przyniesiona prosto z króliczej nory, na której znajdują się malutkie krakersy koktajlowe z kroplą ulubionego przysmaku głównego bohatera A. A. Milne.

ŚCIANKA EKSPozycyjna 3.

- Napis główny w formie karteczki zawieszanej na szyi Misia Paddingtona:
„Proszę zaopiekować się tym niedźwiadkiem. Dziękuję”.
- Ilustracja autorstwa Peggy Fortnum.
- Nota na temat Misia zwanego Paddington, który przybywa z mrocznych zakątków Peru:
*„– Niedźwiedź? Na stacji? – spytała pani Brown, spoglądając na męża ze zdumieniem.
– Co ty opowiadasz, Henryku! To niemożliwe!”*

A jednak! Ponad 50 lat temu pojawił się na londyńskim dworcu jako nielegalny imigrant z dalekiego Peru, w kapeluszu, z walizką i słojem marmolady (prawie pustym). I właśnie wtedy, na stacji Paddington, spotkali go państwo Brown. To spotkanie zupełnie odmieniło życie ich rodziny i nic nie było już takie jak

dawniej, a zwyczajne sprawy – jak choćby kąpiel, podróż metrem, zakupy w domu towarowym czy wyjazd nad morze – stawały się całkiem niezwykcyjne, jeśli ich uczestnikiem był miś Paddington.

Od chwili pierwszego wydania „Misia zwanego Paddington” w 1958 r. stworzony przez Michaela Bonda niedźwiadek zamieszkał na stałe w krainie dziecięcej wyobraźni. Stał się prawdziwą brytyjską instytucją, wręcz ikoną angielskiej kultury, rozpoznawalną na całym świecie.

Umorusany ukochaną marmoladą z pomarańczy, w kapeluszu, budrysówce i kaloszach, mógłby nosić na szyi karteczkę z napisem „Kłopoty to moja specjalność”.

Ale choć pakuje się w nie bez przerwy, zawsze „spada na cztery łapy”, bo jest uroczo naiwny, pełen pomysłów, bez uprzedzeń i całkowicie pozbawiony zawiści i złośliwości.

(Źródło: <http://www.mispaddington.pl>)

„Miś zwany Paddington” Michaela Bonda to pierwsza opowieść o rezolutnym niedźwiadku, pełna ciepła i humoru, który nie wynika z tego jaki jest miś, ale z tego, co i jak robi.

STOLIK EKSPozycyjny 3.

- Książki o autorstwa Michaela Bonda:
BOND M., *Miś zwany Paddington. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.
BOND M., *Nowe przygody Paddingtona. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.
BOND M., *Paddington daje sobie radę. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.

- BOND M., *Paddington i spacerek literek*, Kraków 2010.
- BOND M., *Paddington i świąteczna niespodzianka*, Kraków 2009.
- BOND M., *Paddington przy pracy. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.
- BOND M., *Paddington się krząta. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.
- BOND M., *Paddington tu i teraz. Zupełnie nowa opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.
- BOND M., *Paddington wyrusza do miasta*, Kraków 2011.
- BOND M., *Paddington za granicą. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.

DODATKOWE MATERIAŁY:

- Mały stolik, krzesła.
- Kolorowe kartki papieru A4, na których wydrukowana jest walizka Misia Paddingtona.
- Kredki.
Dodatkową atrakcją dla dzieci będzie możliwość narysowania swojej walizki pełnej przygód.

ŚCIANKA EKSPozycyjna 4, 5.

- Misie ze szklanego ekranu:
  - **Bracia Koala** (ang. *Koala Brothers*, 2003-2004)
    - ♦ serial animowany dla dzieci wyprodukowany przez Spellbound Entertainment;
  - **Gumisie** (ang. *Disney's Adventures of the Gummi Bears*, 1985-1991)
    - ♦ serial animowany dla dzieci ze studia Disney'a;
  - **Księga Dżungli** (ang. *The Jungle Book*, 1967)

- ◆ amerykański film animowany oparty na powieści Rudyarda Kiplinga *Księga dżungli*, a wyprodukowany przez Walta Disneya. Z książki zapożyczono jednak głównie postacie bohaterów, a fabuła filmu nie ma prawie nic wspólnego z książką. W 2003 roku powstała jego kontynuacja – **Księga Dżungli 2** (pojawiała się 36 lat później). Powstały również dwa seriale animowane z bohaterami filmu, oba były emitowane w bloku Walt Disney przedstawia w TVP1. Pierwszy to **Super Baloo** (*ang. Tale Spin, 1990-1994*), drugi zaś to **Mała Księga Dżungli** (*ang. Jungle Cubs, 1996-1998*);
- **Mali mieszkańcy wielkich gór** (*org. Seaton dôbutsuki: Kuma no ko Jacky, 1977*)
  - ◆ serial animowany produkcji japońskiej na podstawie powieści Ernesta Thompsona Setona;
- **Miś Yogi** (*ang., 1958- nadal*)
  - ◆ fikcyjna postać niedźwiedzia z seriali i filmów animowanych produkowanych przez amerykańską wytwórnię Hanna-Barbera;
- **Mój brat niedźwiedź** (*ang. Brother Bear, 2004- nadal*)
  - ◆ amerykański film animowany wytwórni filmowej Disney, otrzymał nominację do Oscara w 2004 roku. Jego kontynuacja **Mój brat niedźwiedź 2** pojawiła się 3 lata później;
- **Niedźwiedź w dużym niebieskim domu/Miś z błękitnego domu** (*ang. Bear in the Big Blue House, 1997- nadal*)
  - ◆ serial animowany dla dzieci, emitowany dawniej na kanałach TVP1, MiniMax i Canal+, obecnie można go oglądać na kanale MiniMini;
- **Przygody Misia Colargola** (*pol., 1967-1974*)

- ◆ polski serial lalkowy, którego głównym bohaterem jest Miś Colargol;
- **Troskliwe misie** (*ang. The Care Bears, 1985-1988*)
  - ◆ amerykańsko-kanadyjsko-francuski serial animowany opowiadający o przygodach sporej ilości misiów.

(WSKAZÓWKA: Na dwóch stojących obok siebie ściankach ekspozycyjnych zaprezentowane są wyłącznie sylwetki misiów znanych dzieciom ze szklanego ekranu. Przy każdym misiu znajduje się jego imię.

Proponuję takie rozwiązanie, ponieważ odbiorcami książek, które stanowią przedmiot zainteresowania, są dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Jest to wiek, kiedy w rozwoju umysłowym człowieka dokonują się istotne zmiany jakościowe, których związek z odbiorem ilustracji jest zasadniczy. Jeśli chodzi o rozwój kryteriów estetycznych, to dzieci do lat siedmiu (ogólnie rzecz biorąc) oceniają obraz przede wszystkim pod względem kolorystycznym i tematycznym, uwaga ich skupia się na elementach spostrzegawczych bezpośrednio.

Dzieci młodsze najczęściej nie rozumieją metafor, z wielką trudnością przychodzi im oderwanie myślenia od spostrzeżeń i wydarzeń – i przeniesienia go na płaszczyznę pojęciową. Dlatego dodatkowe informacje uważam w tym przypadku za zbędne).

STOLIK EKSPOZYCYJNY 4, 5.

- Propozycje misiowych książeczek z bibliotecznych półeczek:
 BECHLEROWA H., *Miś na huśtawce*, Warszawa 1982.
 BECHLEROWA H., *Otwórz okienko*, Warszawa 1973.
 CHMIEL S., *Miś Gabrys i przyjaciele*, Warszawa 2005.

CHMIELEWSKA J., *Pafnucy. Opowieści o dobrym niedźwiedziu*, Warszawa 2003.

EDWARDS R., *Dobranoc, Mały Misiu*, Warszawa 2006.

EDWARDS R., *Gdzie jesteś, Mały Misiu?*, Warszawa 2006.

EDWARDS R., *Mały Miś*, Warszawa 2006.

FRĄCZEK A., *Miś listonosz na wsi*, Warszawa 2006.

HEST E., *Czy źle się czujesz Sam?*, Warszawa 2004.

KARAWAN-JASTRZEBSKA E., *Miś Fantazy poznaje tajemnicę Kryształu*, Warszawa 1997.

KARAWAN-JASTRZEBSKA E., *Miś Fantazy w Krainie Wiecznego Słońca*, Warszawa 1994.

KIPLING R., *Księga dżungli*, Kraków 2010.

KNUTSSON G., *Nalle, wesoły niedźwiadek*, Warszawa 1991.

OSTROWSKA E., *Zabawne niedźwiadki*, Warszawa 1986.

PORAZIŃSKA J., *Pamiętnik Czarnego Noska*, Warszawa 2009.

SZELBURG-ZAREMBINA E., *Przygoda Misia*, Warszawa 1985.

SZYMANOWSKA A., *Przygody misia Guziczka*, Warszawa 2001.

ZEMAN B., *Opowieści misia Tulisia. Bajki dla chorusków i nie tylko*, Częstochowa 2007.

Złotowłosa i trzy niedźwiadki, adapt. K. Laurent, Lublin 1996.

DODATKOWE MATERIAŁY:

- Małe plastikowe kubeczki/kielichy.
- Sok o ciemnej, fioletowej barwie, np. z czarnej porzeczki.

Dodatkową atrakcją działającą na zmysły – w tym przypadku na zmysł smaku, będzie możliwość spróbowania soku z gumijagód. Magiczny napój ze względów bezpieczeństwa podaje osoba dorosła, np. bibliotekarz albo opiekun grupy. Sok z gumijagód naturalnie spoży-

wa się w przy ścianie ekspozycyjnej, na której znajdują się Gumisie.

ŚCIANKA EKSPOZYCYJNA 6.

- Napis główny:
„Dzieci lubią misie, misie lubią dzieci...”
- Słowa piosenki autorstwa Janusza Gajewicza:
*Na dobranoc – dobry wieczór
 miś pluszowy śpiewa Wam.
 Mówią o mnie Miś Uszatek, bo klapnięte uszko mam.
 Jestem sobie mały miś, gruby miś,
 znam się z dziećmi nie od dziś.
 Jestem sobie mały miś, śmieszny miś,
 znam się z dziećmi nie od dziś!*
- Kadr z serialu animowanego *Miś Uszatek*.
- Nota na temat historii Misia Uszatka:
Miś Uszatek został stworzony około roku 1957 przez artystę grafika Zbigniewa Rychlickiego i pisarza Czesława Janczarskiego. Początkowo sympatyczny miś był ozdobą czasopisma dla dzieci „MIŚ”, któremu patronował. W latach następnych stał się bohaterem licznych książek, które tłumaczono na języki obce. Od roku 1975 Studio Małych Form filmowych „Se-ma-for” w Łodzi rozpoczęło produkcję animowanego serialu z Misiem Uszatkiem w roli głównej. Niezapomnianym wykonawcą piosenki jest aktor Mieczysław Czechowicz. Dzieci w wieku przedszkolnym widziały i widzą w tym niezwykle sympatycznym oraz popularnym Misiu ukochaną zabawkę, a jednocześnie bliskiego kolegę. Przez lata kolejne pokolenia przeżywają przygody Misia i jego wiernych przyjaciół m.in.: Króliczka, Prosiaczka, Zajączków i Psa. Do roku 1987 nakręcono 104 odcinki serialu. Stworzono także serię 38 krótkich filmów z Misiem Uszatkiem zapowiadającym programy „na dobranoc” w telewizji oraz dwa odrębne filmy: „Miś Uszatek” (1962 rok) i „Zaprosze-

nie” (1968 rok) w reżyserii Lucjana Dembińskiego. *Miś uszatek jest postacią, która od wielu lat łączy pokolenia Polaków, gdyż cieszy się ogromną sympatią.*

(Źródło: <http://www.misuszatek.pl>)

STOLIK EKSPozyCYJNY 6.

- Książki o Misiu Uszatku autorstwa Czesława Janczarskiego:

JANCZARSKI CZ., *Bajki Misia Uszatka*, Warszawa 1967.

JANCZARSKI CZ., *Gromadka Misia Uszatka*, Warszawa 1964.

JANCZARSKI CZ., *Lato Misia Uszatka*, Warszawa 2008.

JANCZARSKI CZ., *Miś Uszatek*, Warszawa 2006.

JANCZARSKI CZ., *Nowi przyjaciele Misia Uszatka*, Warszawa 1963.

JANCZARSKI CZ., *Wędrówki Misia Uszatka*, Warszawa 2004.

JANCZARSKI CZ., *Wiosna Misia Uszatka*, Warszawa 2008.

JANCZARSKI CZ., *Zaczarowane kółko Misia Uszatka*, Warszawa 2010.

DODATKOWE MATERIAŁY:

- Płyta z muzyką z dobranocki o Misiu Uszatku.
- Odtwarzacz CD.
- Poduchy (sztuk 7).

Dodatkową atrakcją dla dzieci jest miejsce wyznaczone za ścianką ekspozycyjną, za którą znajdują się poduchy, na których dzieci w pozycji relaksacyjnej mogą wysłuchać piosenek autorstwa Janusza Gajewicza:

Na dobranoc – dobry wieczór

miś pluszowy śpiewa Wam.

Mówią o mnie Miś Uszatek, bo kłapnięte uszko mam.

Jestem sobie mały miś, gruby miś,

znam się z dziećmi nie od dziś.

*Jestem sobie mały miś, śmieszny miś,
znam się z dziećmi nie od dziś!*

Pora na dobranoc,

bo już księżyc świeci.

Dzieci lubią misie,

misie lubią dzieci.

ŚCIANKA EKSPozyCYJNA 7.

- Kadr z serialu animowanego (w wersji 3D) *Magiczne przygody Misia Ruperta*.
- Nota zapraszająca do przeżywania przygód z Misiem Rupertem:

Odkrycie urzekające i czarujące przygody sympatycznego misia w kraciastych spodenkach i jego przyjaciół. Przeżyjcie razem z nimi ekscytujące i zabawne przygody pełne niespodzianek. W tym niezwykłym świecie można obudzić się rano i spotkać księżycowego sprzedawcę sera lub odbyć podróż olbrzymią bańką na środek oceanu, aby uratować syrenę złapaną w pułapkę przez gigantycznego małża.

W magicznym świecie Ruperta nie ma rzeczy niemożliwych, a najważniejsze jest to, że po każdej wyprawie wszyscy wracają bezpiecznie do domu w sam raz na filiżankę herbaty.

(Źródło: <http://www.minimini.pl/>)

Pierwsze filmy, których bohaterem był Rupert nakręcono 85 lat temu. Nowa seria w wersji 3D stworzona przez Cosggrove Hall Animation Studio powstała w 2005 roku.

STOLIK EKSPozyCYJNY 7.

- Książki z serii *Miś Rupert – Magiczne przygody Misia Ruperta* (Opracowanie zbiorowe):
  - *Magiczne przygody Misia Rupert*, Warszawa 2008.
  - *Miś Rupert i Pasterz Chmur*, Warszawa 2008.

- *Miś Rupert i zamki z piasku*, Warszawa 2008.
- *Podwodna przygoda misia Ruperta*, Warszawa 2008.
- *Rupert i drewniane żołnierzyki*, Warszawa 2009.
- *Rupert i grające kamienie*, Warszawa 2009.
- *Rupert i gwiazdeczka*, Warszawa 2008.
- *Rupert i ptasie gniazdko*, Warszawa 2008.
- *Szalona hulajnoga misia Ruperta*, Warszawa 2008.

ŚCIANKA EKSPozyCYJNA 8.

- Logo czasopisma dziecięcego „Miś – Przyjaciel Najmłodszych”.
- Skany okładek czasopisma dziecięcego „Miś – Przyjaciel Najmłodszych” prezentujące, jak zmieniała się okładka na przestrzeni lat.
- Zdjęcie przedstawiające maskotkę czasopisma dziecięcego „Miś – Przyjaciel Najmłodszych”
- Notatka prasowa na temat powstania „Misia”:

Miś to najstarsze w Polsce czasopismo dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat – wydawane w latach 1957-2010.

Od początku swego istnienia „Miś” korzystał z najlepszych tradycji polskiej literatury i sztuki ilustracji. Wraz z upływem lat zmieniał formę i treść, ale nie stracił na swojej wartości. Pismo z dumą kontynuowało tradycję współpracy z najwybitniejszymi autorami i ilustratorami.

Teksty i ilustracje na łamach „Misia” były zawsze starannie dobrane – najlepsze przykłady twórczości dla dzieci. Jako dowód uznania za dotychczasowe zasługi czasopismo zostało odznaczone medalem KEN.

Ambicją „Misia” zawsze było szerzenie najlepszych wzorców estetycznych, kulturalnych i edukacyjnych. Celem było zwiększenie roli „Misia” w kształtowaniu świadomości najmłodszych czytelników. Twórcy i redakcja czasopisma chcieli, aby „Miś” towa-

rzyszył dzieciom w wędrówce przez świat, w nauce tolerancji, szacunku dla innych istot, w poznawaniu dobra i piękna. Aby jako przyjaciel mądrze i świadomie prowadził najmłodszych poprzez świat wartości, nie zapominając przy tym o zabawie.

Decyzją zarządu spółki Book House oraz jej właściciela – Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych z dniem 30 czerwca 2010 roku wydawanie miesięcznika zostało zawieszona.

(Źródło: <http://www.republikadzieci.pl>)

STOLIK EKSPozyCYJNY 8 A.

- Seria fascynujących książek *Zapytaj Misia o...*, w których dzieci mogą znaleźć ważne informacje oraz mnóstwo ciekawostek o otaczającym świecie:
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Domy*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Klimat*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Miasta*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Morski Świat*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Sposoby podróżowania*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Święta*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Tradycje*, Warszawa 2009.
  - PRZEWOŹNIAK M., *Zapytaj Misia o... Zabawy*, Warszawa 2009.
  - REMUSZKO M., *Zapytaj Misia o... Zwierzęta*, Warszawa 2008.

STOLIK EKSPozycyjny 8 B.

Stolik zaaranżowany na mini-czytelnię, na którym znajdują się losowo wybrane numery czasopisma dziecięcego „Miś: przyjaciel najmłodszych” (1964-2008).

ŚCIANKA EKSPozycyjna 9.

- Napis główny:
„**Tygrzysek musi mieć rower!**”
- Ilustracje autorstwa Janoscha.
- Nota na temat bajki Janoscha *Ach, jak cudowna jest Panama*:

„*Bajka Janoscha – niezwykle prosta i zwyczajna – uczy, że zmiany zawsze przynoszą coś dobrego. Gdyby Miś z Tygrysem nie wyruszyli, nie odkryliby przecież, że można kupić mięciutką pluszową kanapę. Nie warliby też nowych, interesujących znajomości ani nie spojrzeli na świat z innej perspektywy. To także piękna opowieść o wartości przyjaźni. Miś zawsze może liczyć na Tygrysa i vice versa. Obecność przyjaciela sprawia, że Tygrys może czuć się bezpieczny w każdej, nawet trudnej, chwili. Historię uzupełniają ilustracje Janoscha. Oszczędne, nieprzekoloryzowane, jakby wyszły spod ręki dziecka.*”

(Źródło: <http://czytanki-przytulanki.blogspot.com>)

STOLIK EKSPozycyjny 9.

- Książki o Misiu i Tygrysku autorstwa Janoscha:
JANOSCH, *A w wigilię przyjdzie niedźwiedź*, przeł. E. Bielicka, Warszawa 2007.
- JANOSCH, *Ach, jak cudowna jest Panama*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2003.
- JANOSCH, *Dzień dobry, Świnko. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego dnia nie wrócił do domu*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Idziemy po skarb. Opowieść o tym jak Miś z Tygryskiem szukali szczęścia na ziemi*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2003.

JANOSCH, *Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu zachorował*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Miś i Tygrysek chodzą po mieście. Opowieść o tym, jak Miś i Tygrysek pewnego razu wybrali się do miasta*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

JANOSCH, *Na pociechę coś pysznego. Gotuj z Misiem i Tygryskiem*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2009.

JANOSCH, *Słownik obrazkowy Misia i Tygrysa*, przeł. A. Kotarba, Kraków 2009.

JANOSCH, *Tygrzysek musi mieć rower. Opowieść o tym, jak Tygrzysek uczył się jeździć na rowerze*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

JANOSCH, *Tygryskowa szkoła. Miś i Tygrzysek uczą się czytać i liczyć*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2006.

JANOSCH, *Wielki bal dla Tygrysa. Opowieść o tym, jak Tygrzysek pewnego razu obchodził urodziny*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Wujek Puszkina, dobry niedźwiedź. Opowieść o tym, jak Miś z Tygryskiem odbywają wielką podróż, szukając wujka Puszkina*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

ROZDZIAŁ TRZECI

ZABAWY INSPIROWANE LITERATURĄ

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-MERYTORYCZNE

Zbór scenariuszy starałam się opracować tak, aby ukazać najpełniej walory utworu literackiego. Na przykładzie licznych książek o misiach proponuję przybliżenie i utrwalenie treści w formach: poznawczo-słownej, ruchowej, plastycznej, fotograficznej, muzycznej, teatralnej, kulinarnej oraz matematycznej.

1. ZAJĘCIA INSPIROWANE TREŚCIĄ UTWORU „ROZDZIAŁ PIĄTY, W KTÓRYM PROSIACZEK SPOTYKA SŁONIA”

TYP ZAJĘĆ:	warsztat interdyscyplinarny
GRUPA DOCELOWA:	dzieci w wieku 5-6 lat
WIELKOŚĆ GRUPY:	15 osób
CZAS TRWANIA:	60 minut
MIEJSCE REALIZACJI:	Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie
MATERIAŁY:	kartki kolorowego papieru (technicznego), flamastry, kredki, zdjęcia wycięte z gazet, klej, koperta zaadresowana do Prosiaczka

LITERATURA PRZEDMIOTU:

BENEDICTTUS D., *Powrót do Stumilowego Lasu. Dal-sze przygody Kubusia Puchatka, Krzysia i reszty przyjaciół*, Warszawa 2010.

JADER M., *Techniki plastyczne rozwijające wyobraź-nię*, Kraków 2005.

KALBARCZYK A., *Zabawy ze sztuką. Podręcznik meto-dyczny dla nauczycieli. Praca z dzieckiem uzdolnio-nym, wrażliwym lub nieśmiałym w małych grupach. Grupy wiekowe: 5-7 lat, 7-9 lat i 9-13 lat*, Kraków 2006.

MILNE A. A., *Chatka Puchatka*, Warszawa 2010.

MILNE A. A., *Kubuś Puchatek*, Warszawa 2010.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

❶ Zapoznanie się z bohaterami Stumilowego Lasu poprzez oglądanie rozłożonych na stoliku książek.

❷ Wprowadzenie do zajęć.

Stuchajcie. Słyszałam, że w Stumilowym Lesie mieszka Coś. Niewielu widziało tego potwora. Puchatkowi i Prosiaczkowi trudno jest nawet wyobrazić go sobie. Jak myślicie, jak może wyglądać takie dziwadło? Swobodne wypowiedzi dzieci.

PYTANIA POMOCNICZE:

Jakie może mieć kształty? (Może być okrągły lub kwadratowy. Może przypominać węża albo ptaka. Może mieć kształt garnka albo łyżki.) Ile może mieć głów? (Może być ze śniegu albo z błota. Może być pokryty kłami albo kwiatami. Może być groźny albo bardzo przyjazny. Może mieć wiele oczu.) A jak mogą wyglądać jego oczy? (Podobne do żarówek albo okien.) A jakiego koloru mogą być smoki i dziwadła? (Wielokolorowe albo czarne. Mogą być w kratkę, w paski, w kropki, w litery, w cyfry.)

③ Czytanie fragmentu *Kubusia Puchatka*.

Pewnego dnia Krzyś opowiedział Puchatkowi i Prosiaczkowi o tym Stworze. Chcecie postuchać? Czytam dzieciom „Rozdział piąty, w którym Prosiaczek spotyka Słonia”.

④ Swobodna rozmowa na temat wysłuchanej treści.

⑤ Praca plastyczna techniką collage.

Macie przed sobą kolorowe kartki papieru, kolorowe gazety, flamastry, kredki. Stwórzcie inne potwory, smoki, dziwadła, które mogłyby zamieszkać w Stumilowym Lesie.

PO SKOŃCZONEJ PRACY:

Przygotowałam ogromną kopertę zaadresowaną do Prosiaczka. Wracając do domu wyślę mu Wasze prace. Pewnie jest ciekawy, jak wyobrażacie sobie zamieszkujące Stumilowy Las stworki-potworki.

⑥ Zabawa na zakończenie: *Strojenie min*.

Zakryjcie dłońmi twarze. Wyobraźcie sobie, jaką minę będzie miał namalowany przez was Potwór, kiedy zobaczy Kubusia i Prosiaczka spacerujących po lesie. Teraz szybko zdejmijcie ręce ze swojej twarzy i rozreżnijcie się wokół.

(...) kiedy będzie senny...

(...) kiedy będzie zły...

(...) kiedy będzie smutny...

(...) kiedy będzie szczęśliwy...

Widzę, że bardzo dobrze znacie Wasze smoki. Brawo!

2. ZAJĘCIA INSPIROWANE TREŚCIĄ UTWORU „WIZYTA U DENTYSTY”

TYP ZAJĘĆ:	warsztat interdyscyplinarny
GRUPA DOCELOWA:	dzieci w wieku 5-6 lat
WIELKOŚĆ GRUPY:	15 osób
CZAS TRWANIA:	60 minut
MIEJSCE REALIZACJI:	Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie
MATERIAŁY:	kubek, w którym znajduje się pasta oraz szczoteczka do zębów, krakers z marmoladą, film animowany „Przygody misia Paddingtona - Wizyta u dentysty” (odc. 18, Wielka Brytania 1997), muzyka relaksacyjna, Samoloty (tańce integracyjne, autorstwo nieustalone)

LITERATURA PRZEDMIOTU:

BOND M., *Miś zwany Paddington. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.

BOND M., *Nowe przygody Paddingtona. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.

BOND M., *Paddington daje sobie radę. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.

BOND M., *Paddington i spacerek litererek*, Kraków 2010.

BOND M., *Paddington i świąteczna niespodzianka*, Kraków 2009.

BOND M., *Paddington przy pracy. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.

BOND M., *Paddington się krząta. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.

BOND M., *Paddington tu i teraz. Zupełnie nowa opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.

BOND M., *Paddington wyrusza do miasta*, Kraków 2011.

BOND M., *Paddington za granicą. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.

DĄBROWIECKA H., *Zabawnik*, Warszawa 2008.

MEGRIER D., *Zabawy teatralne w przedszkolu. 100 propozycji*, Warszawa 2000.

MINOR E., MINOR M., *Poznanie przez działanie. Gry i zabawy wspomagające rozwój dziecka*, Warszawa 2009.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

❶ Zapoznanie się z postacią Misia Paddingtona na podstawie książek autorstwa Michaela Bonda.

❷ Zabawa: *Sprytne języczki – gimnastyka buzi i języka*.

- *Policz, czubkiem języka, ile masz zębów?*
- *Fantastycznie, w nagrodę za dobry rachunek, każde z was dostanie ulubiony przysmak Paddingtona, czyli... kanapkę z marmoladą. Po małej przekąsce:*
- *Mmmm, jaka pyszna marmolada! – Okrężnym ruchem języka obliż całe usta.*

- *O, kto z Was ma słodki nosek? – Wyciągnij język jak najwyżej potrafisz i postaraj się polizać nim koniuszek nosa.*

- *Słodka broda?! – Wysuwaj języczek w stronę brody i z powrotem. Potrafisz?!*

- *Marmoladowe wąsy. – Przesuwaj językiem po górnej wardze, od prawej do lewej strony i z powrotem.*

- *Ha, ha ha, chyba jeszcze coś zostało! – Przesuwaj językiem po górnej wardze, od lewej do prawej strony.*

- *Został nam jeszcze dolny pokład do czyszczenia. – Przesuwaj języczkiem po dolnej wardze, od prawego do lewego kącika ust.*

❸ Wspólne oglądanie filmu animowanego *Wizyta u dentysty*.

Po tak ciężkiej pracy pozwólmy naszemu językowi odpocząć i zobaczmy w tym czasie, jaki przysmak przygotował dla swoich przyjaciół Miś Paddington.

❹ Krótka, swobodna rozmowa związana z obejrzanym filmem.

❺ Zabawa: *Głuchy telefon – przysłowia i powiedzenia*.

Wszyscy siedzimy w kręgu na krzesłach. A teraz zabiorę was na wycieczkę. Czym? Dokąd? Odpowie nam (osoba po mojej prawej stronie). A dowie się za pomocą głuchego telefonu, czyli informacji, którą przekaże szeptem do ucha mojemu sąsiadowi po lewej stronie, a on swojemu sąsiadowi po lewej stronie itd., aż wiadomość dotrze do ucha (tu pada imię ostatniej informowanej osoby). Kto zrozumiał zasady niech skrzyżuje nogi.

Hasło do przekazania brzmi: „Lecimy samolotem do stomatologa!”

⑥ Zabawa: *Lecę do stomatologa.*

Siedzimy nadal w kręgu na krzesłach. *Gotowi do lotu?! Ale zaraz zaraz... Rozejrzyjcie się, jest o jedno krzesło mniej niż uczestników lotu. Zatem lecę do stomatologa i zabieram ze sobą wszystkich, którzy... (mają niebieskie oczy, noszą spodnie, mają siostrę, grają w piłkę).*

Osoby, które identyfikują się z tą cechą, szybko wstają i zmieniają miejsce. Kto nie zdąży usiąść na wolnym krześle, staje w środku i wypowiada nową formułę.

⑦ Zabawa z muzyką: *Samoloty* – lot samolotem rozpisany na 16 ruchów. Do muzyki w takcie 4/4 dzieci naśladują każdy mój ruch. Na początek polecam zabawę przećwiczyć bez muzyki.

Stańcie w rozsypanie po całej sali. Kto jest gotowy, niech uniesie kciuki do góry! Gotowi do lotu? To lecmy! Włączamy silnik przekręcając pokrętki.

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy prawą ręką górną prawą gałkę w kokpicie samolotu.*

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy lewą ręką górną lewą gałkę w kokpicie samolotu.*

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy prawą ręką dolną prawą gałkę w kokpicie samolotu.*

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy lewą ręką dolną lewą gałkę w kokpicie samolotu.*

Mówiąc głośno: *PAS zapinamy rytmicznie lewy pas wykonując ruch prawą ręką od lewego ramienia do prawego boku.*

Mówiąc głośno: *PAS zapinamy rytmicznie prawy pas wykonując ruch lewą ręką od prawego ramienia do lewego boku.*

Mówiąc głośno: *CZAPKA zakładamy czapkę-pilotkę.*

Mówiąc głośno: *GOGLE zakładamy okulary.*

Mówiąc głośno: *OKNO zaglądamy w górne prawe okno podnosząc prawą rękę do czoła.*

Mówiąc głośno: *OKNO zaglądamy w górne lewe okno podnosząc lewą rękę do czoła.*

Mówiąc głośno: *OKNO zaglądamy w dolne prawe okno podnosząc prawą rękę do czoła.*

Mówiąc głośno: *OKNO zaglądamy w dolne lewe okno podnosząc lewą rękę do czoła.*

Mówiąc głośno: *ŚMIGIEŁKO kręcimy prawym palcem wskazującym nad głową przez dwa takty muzyki.*

Mówiąc głośno: *ŚMIGIEŁKO kręcimy lewym palcem wskazującym nad głową przez dwa takty muzyki.*

Wzbijamy się i lecimy! Dzieci wstają z przysiadu i przez kolejną część muzyki biegną po sali z rozłożonymi ramionami naśladując skrzydła samolotu.

Aż w końcu lądujemy na różowej, puszystej chmurce. Dzieci wracają do przysiadu.

Zabawę powtarzamy kilkakrotnie, wymyślając kolejne wersje zabawy. Na przykład:

Wsiadamy do malutkiego, ciasnego samolociku, przeznaczonego dla krasnoludków. Kto jest gotowy, niech uniesie kciuki do góry! Gotowi do lotu? To lecmy! Dzieci lekko przygarbione wykonują po kolei te same ruchy, co wcześniej.

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy prawą ręką (...)*

Wsiadamy do ogromnego samolotu, pożyczonego od olbrzyma. Kto jest gotowy, niech uniesie kciuki do góry! Gotowi do lotu? To lecmy! Dzieci próbują utrzymać się na palcach stóp rozciągając całe ciało i wykonują po kolei te same ruchy, co wcześniej.

Mówiąc głośno: *CYK przekręcamy prawą ręką (...)*

Silnik naszego samolotu bardzo głośno warczy. Nie słyszczyć naszych poleceń. Spróbujmy je wypowiedzieć w myśli. Kto jest gotowy, niech uniesie kciuki do góry! Gotowi do lotu? To lećmy! Dzieci w milczeniu wykonują te same ruchy, co wcześniej.

⑧ *Opowieść relaksacyjna: Płyną chmurki.*

Kładziemy się na wielkich poduchach. Zamykamy oczy, oddychamy spokojnie i słuchamy muzyki połączonej z opowiadaniem.

Jest ciepły, letni dzień.

Nagrzane powietrze drży i faluje, sprawiając wrażenie, że świat płynie.

Jestem trochę senny.

Leżę na chmurce.

Jest miękka i puszysta.

Zapadam się w nią.

Otacza mnie czysty, jasny błękit nieba.

Wiatr mnie kołysze i szumi,

a promyki słońca głaszczą moją twarz, moje włosy,

czuję przyjemne ciepło na całym ciele.

Zamykam oczy. Zapadam w półsen.

Wszystko staje się nierealne, nieważne.

Świat dociera do mnie z oddali, zza mgły.

Otacza mnie spokój i cicha, bardzo piękna muzyka.

Płynę.

Droga prowadzi nad sosnowym lasem,

jest cicho i spokojnie.

Wysoko wśród konarów drzew śpiewają ptaki.

Powietrze jest czyste i pachnące.

Oddycham głęboko.

Ale sen nie trwa długo.

Czuję przyptyw sił.

Krew zaczyna we mnie szybko krążyć.

Przeciągam się. Napinam mięśnie.

Jestem wypoczęty i odprężony.

Wiem, co mam robić.

Bardzo powoli wstaje.

Mam ochotę poruszać się.

Moje ręce zaczynają tańczyć wraz z wiatrem.

Unoszę je do góry i poruszam w rytm konarów drzew.

Moje ciało wygina się i rozbudza na dobre.

3. ZAJĘCIA INSPIROWANE TREŚCIĄ UTWORU „ZŁOTOWŁOSA I TRZY NIEDŹWIADKI”

TYP ZAJĘĆ:	warsztat interdyscyplinarny
GRUPA DOCELOWA:	dzieci w wieku 5-6 lat
WIELKOŚĆ GRUPY:	15 osób
CZAS TRWANIA:	60 minut
MIEJSCE REALIZACJI:	Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie
MATERIAŁY:	kolorowe karteczki z imionami dzieci, emblematy (jajka, sera, wędliny, sałaty, oliwki) przyczepiane na rzep, chusta animacyjna, liść sałaty, jajko ugotowane na twardo, plaster szynki, plaster żółtego sera, oliwka, wykałaczka, przepis na <i>Pyszne łódeczki</i>

LITERATURA PRZEDMIOTU:

- BECHLEROWA H., *Miś na huśtawce*, Warszawa 1982.
BECHLEROWA H., *Otwórz okienko*, Warszawa 1973.
CHMIEL S., *Miś Gabrys i przyjaciele*, Warszawa 2005.
CHMIELEWSKA J., *Pafnucy. Opowieści o dobrym niedźwiedziu*, Warszawa 2003.
EDWARDS R., *Dobranoc, Mały Misiu*, Warszawa 2006.
EDWARDS R., *Gdzie jesteś, Mały Misiu?*, Warszawa 2006.
EDWARDS R., *Mały Miś*, Warszawa 2006.
FRĄCZEK A., *Miś listonosz na wsi*, Warszawa 2006.
HEST E., *Czy źle się czujesz Sam?*, Warszawa 2004.
KARAWAN-JASTRZĘBSKA E., *Miś Fantazy poznaje tajemnicę Kryształu*, Warszawa 1997.
KARAWAN-JASTRZĘBSKA E., *Miś Fantazy w Krainie Wiecznego Słońca*, Warszawa 1994.
KASDEPKE G., *Bon czy ton. Savoir vivre dla dzieci*, Warszawa 2004.

KIPLING R., *Księga dżungli*, Kraków 2010.
 KNUTSSON G., *Nalle, wesoły niedźwiadek*, Warszawa 1991.
 OSTROWSKA E., *Zabawne niedźwiadki*, Warszawa 1986.
 PORAZIŃSKA J., *Pamiętnik Czarnego Noska*, Warszawa 2009.
 SZELBURG-ZAREMBINA E., *Przygoda Misia*, Warszawa 1985.
 SZYMANOWSKA A., *Przygody misia Guziczka*, Warszawa 2001.
 ZEMAN B., *Opowieści misia Tulisia. Bajki dla chorysków i nie tylko*, Częstochowa 2007.
Złotowłosa i trzy niedźwiadki, adapt. K. Laurent, Lublin 1996.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

❶ Zapoznanie się z propozycjami misiowych książeczek z bibliotecznych półeczek.

❷ Zabawa: *Tropiciel* – poszukiwanie imion.

Kiedy Wy oglądaliście książeczek o misiach, pewna niesforna dziewczynka w blond lokach pochowała w sali karteczki z Waszymi imionami. Waszym zadaniem jest odszukanie wszystkich kartek i przyporządkowanie ich koleżance lub koledze.

❸ Zapoznanie się z treścią bajki *Złotowłosa i trzy niedźwiadki*.

Świetnie poradziście sobie z tym zadaniem! I przy okazji już wiecie jak kto ma na imię. A jak miała na imię dziewczynka, która zrobiła Wam taki psikus? (Złotowłosa) Opowiem Wam, co wymyśliła pewnego dnia odchodząc daleko od domu.

Opowiadam dzieciom bajkę o *Złotowłosej i trzech niedźwiadkach*, ilustrując treść za pomocą slajdów.

❹ Rozmowa na temat słuchanej, a zarazem oglądanej historii.

Podczas swobodnej rozmowy, zachęcam dzieci do obszerniejszych, samodzielnych wypowiedzi na temat całości utworu.

❺ Krótki test na temat savoir-vivre przy stole.

Jestem ciekawa czy wiecie jak należy zachować się przy stole. Zaraz przeczytam wam kilka zdań. Jeśli będzie prawdziwe – podnieście wesoło kciuki w górę, a jeżeli fałsz – pokażcie ze smutną miną kciuk opuszczony. Czy zasady są zrozumiałe? (Kciuki w górę!)

- *Czekając na posiłek rączki też czekają (na kolanach).*
- *Przed posiłkiem nie myjemy rąk.*
- *Podczas posiłku siedzimy przy stole (nie chodzimy z jedzeniem).*
- *Pijemy spacerując po całym mieszkaniu.*
- *Mówimy z pełną buzią.*
- *Kiedy jemy, zabawki czekają na swoim miejscu lub z boku na krzeselku (nie na stole).*

Widzę, że doskonale wiecie, jak należy zachować się przy stole... Od tej rozmowy o jedzeniu burczy mi w brzuchu. Czy Wam też? O, mam pomysł! Zróbmy „Pyszne tódeczki!” Jakich składników będziemy potrzebować?

W tym momencie wymieniam po kolei każdy składnik potrzebny do wykonania „Pysznej tódeczki” i naklejam jego podobiznę każdemu dziecku na koszulce w ten sposób, by utworzyły się grupy jajek, sera, wędliny, sałaty i oliwek.

❻ Zabawa z chustą: „Pyszne tódeczki”.

Wszyscy trzymają chustę za uchwyty? Dzieci podzielone są na 5 grup – jajko, ser, wędlina, sałata, oliwka – potrzebnych do wykonania „Pysznej tódeczki”.

Wachlujemy chustą. A gdy będzie ona wysoko, wymienię jeden ważny składnik i Ci, którym został przydzielony, przebiegają pod chustą, zamieniając się miejscami.

scami (łapią inne uchwyty). Na hasło „Pyszne łódeczki”, wszyscy przebiegają pod spodem zmieniając miejsce.

W tym momencie ja włączam się do zabawy. Kto nie znajdzie wolnego uchwytu, zostaje nowym prowadzącym.

7 Przygotowanie „Pysznych łódeczek” według instrukcji. Potrzebne składniki: jajko ugotowane na twardo, wykałaczka, plaster żółtego sera, liść sałaty.

Po takim wysiłku przygotowanie posiłku będzie dla nas czystą przyjemnością. Wykonajmy „Pyszną łódeczkę” krok po kroku według instrukcji.

Instrukcja:

1. Obierz dokładnie jajko ze skorupki.
2. Przetnij ostrożnie jajko na pół.
3. W środek żółtka wbij wykałaczkę.
4. Na wykałaczce zawieś żagiel - plaster żółtego sera.
5. Połóż łódkę na liściu sałaty.

Pierwszą łódkę wykonujemy według instrukcji, drugą – z drugiej połówki jajka, każdy wykonuje już samodzielnie. *Może Złotowłosa zapuka do naszych drzwi? Zrobmy drugą samodzielnie – dla niej.*

8 Poczęstunek.

Jednak zamiast Złotowłosej zjawiają się rodzice. Zapraszamy ich do wspólnego stołu na poczęstunek.

4. ZAJĘCIA INSPIROWANE TREŚCIĄ UTWORU „PRZEPRASZAM”

TYP ZAJĘĆ:	warsztat interdyscyplinarny
GRUPA DOCELOWA:	dzieci w wieku 5-6 lat
WIELKOŚĆ GRUPY:	15 osób
CZAS TRWANIA:	60 minut
MIEJSCE REALIZACJI:	Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie
MATERIAŁY:	film animowany „Miś Uszatek – Przepraszam” (odc. 9, Polska 1976), utwory muzyczne do zabaw, lusterka, nożyczki, klej, plansza z legendą, kartoniki z symbolami, guziki/pionki, kostki do gry, kredki

LITERATURA PRZEDMIOTU:

- GRUSZCZYK-KOLCZYŃSKA E., ZIELIŃSKA E., *Dziecięca matematyka. Edukacja matematyczna w domu, w przedszkolu i w szkole. Pomoce do zajęć*, Warszawa 2007.
- JANCZARSKI CZ., *Bajki Misia Uszatka*, Warszawa 1967.
- JANCZARSKI CZ., *Gromadka Misia Uszatka*, Warszawa 1964.
- JANCZARSKI CZ., *Lato Misia Uszatka*, Warszawa 2008.
- JANCZARSKI CZ., *Miś Uszatek*, Warszawa 2006.
- JANCZARSKI CZ., *Nowi przyjaciele Misia Uszatka*, Warszawa 1963.
- JANCZARSKI CZ., *Wędrówki Misia Uszatka*, Warszawa 2004.
- JANCZARSKI CZ., *Wiosna Misia Uszatka*, Warszawa 2008.
- JANCZARSKI CZ., *Zaczarowane kółko Misia Uszatka*, Warszawa 2010.
- MEGRIER D., *Zabawy teatralne w przedszkolu. 100 propozycji*, Warszawa 2000.
- MINOR E., MINOR M., *Poznanie przez działanie. Gry i zabawy wspomagające rozwój dziecka*, Warszawa 2009.
- VOPEL K. W., *Od stóp do głów*, Kielce 2009.
- www.kotpiotrek.pl

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1 Zabawa na powitanie: *Lewa, prawa.*

Orientowanie się w schemacie własnego ciała. Każde dziecko posiada gumkę frotkę na lewym nadgarstku lub trzyma mały przedmiot w lewej ręce. Przypominam dzieciom, że lewa ręka jest oznaczona.

- Lewa ręka wita się z głową: Dzień dobry główko.

- Lewa ręka wita się z brzuszkiem: Dzień dobry brzuszku.
- Prawa ręka wita się z szyją: Dzień dobry szyjko.
- Prawa ręka wita się z prawym kolaniem: Dzień dobry kolano.

Zabawy w parach – dzieci stoją naprzeciw siebie:

- Prawa ręka wita się z prawą ręką.
- Lewa ręka wita się z lewą ręką.
- Brzuszek wita się z brzuszkiem.
- Czoło wita się z czołem.
- Bramka – dzieci stoją w rozkroku plecami do siebie. Pochylają się do przodu i w utworzoną z nóg bramkę wkładają ręce witając się z partnerem. Prostują się i podają sobie ręce górą.
- Przesyłanie min – dzieci uśmiechają się do siebie, robią śmieszny minę.

② Zapoznanie się z postacią Misia Uszatka poprzez oglądanie książek Czesława Janczarskiego.

③ Oglądanie filmu animowanego o Misiu Uszatku – „Przepraszam”.

Rozmawiam z dziećmi na temat oglądanej bajki. Dzieci odpowiadają na pytanie: *Kiedy się złościmy i dlaczego?* Proszę dzieci, by dokończyły zdanie: *Jestem zły, gdy...*

④ Zabawa przy muzyce: *Ja jestem...*

Dzieci tańczą przy muzyce trzymając w rękach kolorowe apaszki. Na przerwę w muzyce wszyscy mówią: *ja* (tupiąc prawą nogą), *jestem* (tupiąc lewą nogą), dodają – *zły*. Dzieci za pomocą mowy ciała, mimiki przedstawiają, jak się czują, kiedy są złe. Podczas kolejnych przerw w muzyce pokazują nastrój smutny, wesoły, zdziwiony, wystraszony.

⑤ Gra mimiczna z wykorzystaniem lusterka.

Zwracam uwagę, że uczucia dzieci mogą się różnić w danej sytuacji i jest to naturalne. Każde dziecko trzyma w ręku lusterko. Do każdego wypowiedzianego

przeze mnie zdania dzieci robią odpowiednią minę, wyrażającą ich uczucia w danej chwili i oglądają ją w lusterku.

Mówię: *Pokaż, jak się czujesz, kiedy...:*

- ...dostałeś od mamy prezent na imieniny
- ...za szybko biegałeś i przewróciłeś się.
- ...koleżanka podarła Twój rysunek.
- ...kolega nie chce się z Tobą bawić.
- ...popsuła się Twoja ulubiona zabawka.
- ...dostałeś psa.
- ...brat/siostra przeszkadza Ci w zabawie.

⑥ Próba oceny.

Rozmawiam z dziećmi o emocjach. Na podstawie moich pytań: *Co jest nam bliższe: radość czy smutek? Z kim czujemy się lepiej: ze smutnym czy wesołym kolegą? Do kogo pójdziemy, kiedy jest nam smutno i źle?* – dzieci opowiadają o swoich doświadczeniach, odwołując się do przykładów z przedszkola i z domu.

⑦ Kiedy jestem zły – sposoby na radzenie sobie ze złością.

Podaję dzieciom propozycje do wypróbowania pomagające radzić sobie ze złością:

- Rysowanie tego, co nas złości – gniecienie, darcie i wyrzucanie kartki.
- Dmuchiwanie balona, rysowanie mazakiem, co nas złości – przebijanie balona.
- Skakanie obunóż tak długo, aż nam minie złość.
- Rysowanie ilustracji do wierszy i bajek.

Pytam, która z tych technik podoba się dzieciom najbardziej? Którą mogą najłatwiej wykorzystać?

⑧ Gra: *O rozżłoszczonym Misiu Uszatku.*

Zapraszam dzieci do stworzenia gry – bajki o Misiu Uszatku, który wybrał się na spacer do lasu. Zapoznając dzieci z planszą. Wyjaśniam, że nie jest ona jeszcze gotowa i należy ją dokończyć. Głośno czytam poszczególne

polecenia z instrukcji. Czekam, aż wszyscy wykonają polecenie, zanim przeczytam następne.

_____ Znajdź kartonik **WIEWIÓRKA** i naklej go na czwartym polu.

_____ Znajdź kartonik **JEŻ** i naklej go na szóstym polu.

_____ Znajdź kartonik **KRÓLIK** i naklej go na ciemnym polu. Wymyśl i narysuj w kratce symbol tej przeszkody. Taki sam znak możesz dorysować w instrukcji do gry.

_____ Znajdź kartonik **ZWIERZĄTKA** i naklej go na drugim polu.

_____ Znajdź kartonik **DOM** i naklej go na ósmym polu. Zastanów się, co dobrego może tu spotkać Misia Uszatka.

W miejscu kreski powinien znaleźć się kartonik/ilustracja. 5 kresek to 5 kartoników (z podobiznami wiewiórki, jeża, królika, zwierzątka, domu).

- Kiedy plansze będą opracowane, proszę dzieci, by dobrały się w pary i rozegrały jedną partię na planszy pierwszego dziecka, a drugą na planszy kolegi. W trakcie gry staram się przypominać jej zasady określone w legendzie.
- Każdy gracz wykonuje jeden rzut kostką. Kto wyrzuci więcej oczek – rozpoczyna grę.
- *Jeśli staniesz na polu **WIEWIÓRKA** _____ oznacza to, że w złości rozerwałeś Wiewiórce worek z orzechami. Za karę cofasz się o jedno pole.*
- *Jeśli staniesz na polu **JEŻ** _____ oznacza to, że wpadłeś na jeża. Boli Cię noga. Musisz poczekać, aż wyzdrowieje. Opuszczasz jedną kolejkę.*
- *Jeśli staniesz na polu **KRÓLIK** _____ oznacza to, że zawiązałeś Królikowi uszy na supeł. Wstydz się! Musisz wrócić na **START**. Uwaga! Zastanów się, jak możesz uniknąć takiej sytuacji.*

- *Jeśli staniesz na polu z rysunkiem **ZWIERZĄTKA** _____ oznacza to, że spotkałeś przyjaciół. Doradź Ci, jak przejść przez las na skróty. Zyskujesz dodatkowy rzut kostką.*

- *Na ósmym polu czeka Cię premia **DOM** _____ – niespodzianka. Przesuwasz się jeszcze o 3 pola do przodu.*

🕒 Zabawa: Pożegnalny buziak.

Proponuję dzieciom:

- Poślijcie całusa powietrzu.
- Poślijcie całusa sufitowi, podłozie.
- Poślijcie całusa któremuś z dzieci.
- Poślijcie całusa swojej pani.

Na koniec ja posyłam wszystkim całusa.

5. ZAJĘCIA INSPIROWANE TREŚCIĄ UTWORU „WIELKI BAL DLA TYGRYSKA”

TYP ZAJĘĆ:	warsztat interdyscyplinarny
GRUPA DOCELOWA:	dzieci w wieku 5-6 lat
WIELKOŚĆ GRUPY:	15 osób
CZAS TRWANIA:	60 minut
MIEJSCE REALIZACJI:	Biblioteka Publiczna w Misiowej Dolinie
MATERIAŁY:	aparatus fotograficzny, farby, pędzle, słoiczki z wodą, kredki, flamastry, nożyczki, komputer, program do edycji video – Windows Movie Maker, Pinnacle lub Adobe Premiere

LITERATURA PRZEDMIOTU:

JANOSCH, *A w wigilię przyjdzie niedźwiedź*, przeł. E. Bielicka, Warszawa 2007.

JANOSCH, *Ach, jak cudowna jest Panama*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2003.

JANOSCH, *Dzień dobry, Świnko. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego dnia nie wrócił do domu*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Idziemy po skarb. Opowieść o tym jak Miś z Tygryskiem szukali szczęścia na ziemi*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2003.

JANOSCH, *Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu zachorował*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Miś i Tygrysek chodzą po mieście. Opowieść o tym, jak Miś i Tygrysek pewnego razu wybrali się do miasta*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

JANOSCH, *Na pociechę coś pysznego. Gotuj z Misiem i Tygryskiem*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2009.

JANOSCH, *Słownik obrazkowy Misia i Tygryska*, przeł. A. Kotarba, Kraków 2009.

JANOSCH, *Tygrysek musi mieć rower. Opowieść o tym, jak Tygrysek uczył się jeździć na rowerze*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

JANOSCH, *Tygryskowa szkoła. Miś i Tygrysek uczą się czytać i liczyć*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2006.

JANOSCH, *Wielki bal dla Tygryska. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu obchodził urodziny*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.

JANOSCH, *Wujek Puszkin, dobry niedźwiedź. Opowieść o tym, jak Miś z Tygryskiem odbywają wielką podróż, szukając wujka Puszkina*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.

KRAJEWSKA A. (oprac.), *Stop! Nie wykluczaj! Pomóż! – jak zrobić film animowany na ważny temat*, Poznań 2010.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

❶ Zapoznanie z bohaterami książek Janoscha – Misiem i Tygryskiem.

❷ Poznanie historii *Wielki bal dla Tygryska*.

Czytam dzieciom opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu obchodził urodziny.

❸ Krótka rozmowa na temat wysłuchanej treści.

❹ Wykonanie postaci.

Każde dziecko losuje postać, którą będzie musiało narysować na formacie A5, a potem ją wyciąć. Postać ta będzie elementem animacji.

❺ Malowanie tła.

Kilka osób z grupy (3-4), które wylosowały karteczkę z napisem TŁO, na formacie A0 malują farbami wnętrze domu Misia i Tygryska.

❻ Tworzenie klatek.

Po skończonej pracy po kolei każde dziecko dokładając swoją postać na tle wnętrza domu Misia i Tygryska, wykonuje zdjęcie aparatem ustawionym na statywie. Tak utworzona sekwencja zdjęć obrazuje gości przybywających na urodziny do Tygryska oraz ich zabawę i tańce. Podczas zajęć posługują się pojęciami z dziedziny kinematografii (kadr, scenografia, klatka filmowa, montaż...) od razu tłumacząc młodym animatorom, co oznaczają.

❼ Animacja poklatkowa.

Animacja poklatkowa polega na tym, żeby wprawić w ruch postać, którą dzieci wcześniej stworzą z papieru. Chodzi o to, żeby zmianami faz ruchu budować czas i ożywić stworzoną przez siebie postać. 24 klatki na sekundę to jest umowna, książkowa, czarodziejska zasada, która wprawia postać w ruch. By ułożyć sekwencję zdjęć – najpierw przesyłam zdjęcia z aparatu bezpośrednio do programu, po czym układam w takiej kolejności, w jakiej będę tworzyć animację. Nie zapominam o skracaniu czasu każdego zdjęcia. Docelowo w Windows Movie Maker jest ustawiony czas około pół sekundy – jak już wspomniałam wcześniej 24 klatki na sekundę tworzą profesjonalny film.

❽ Prezentacja krótkiego filmu animowanego stworzonego przez grupę.

Po dodaniu muzyki i zapisaniu całego procesu na dysk, prezentuję dzieciom wspólnie wykonany film.

ZAKOŃCZENIE

Kontakt z książką to sytuacja niezwykle pożądana dla rozwoju dziecka. Po pierwsze, daje okazję do poznawania przez dziecko świata, tego opisanego w książkach i tego uzupełnianego odpowiedziami na pytania stawiane przez dziecko rodzicom. Po drugie, pozwala na wspólne przeżywanie losów bohaterów literackich. Daje możliwość wspólnej interpretacji zachowań innych i uczenia się reagowania na wywołane emocje. Niewątpliwie jest to sytuacja, z której korzyści mogą czerpać również rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele. To niepowtarzalna okazja do poznania dziecka, śledzenia jego wrażliwości i pomagania mu w rozwoju emocjonalnym. Po trzecie, to sytuacja, w której dziecko buduje poczucie bezpieczeństwa.

Uważam, że pomysły, które umieściłam w autorskich scenariuszach zajęć działają na korzyść budowania pozytywnego nastawienia do czytania. Jest w nich przygoda, fabuła, tajemniczość i cel. Zaangażowane są dziecięce emocje. Uczą samodzielnego myślenia, rozwiązywania problemów oraz twórczej postawy. Poza tym scenariusze są na tyle elastyczne, że nauczyciel może nie tylko korzystać z przygotowanych gotowych propozycji, ale też je modyfikować – rozwijać lub skracać. Za pomocą czytania, opowiadania, zmiany tonu głosu, gestykulacji, zaangażowania, może stworzyć takie sytuacje dydaktyczne, które wywołają w dzieciach postawę odkrywcy, rozwiną wyobraźnię, a przede wszystkim uzmysłwią, że jeśli dziecko przebywa w środowisku, gdzie czytanie książek jest częstym sposobem spędzania czasu wolnego, z pewnością w przyszłości samo chętniej sięgnie po książki.

Scenariusze kieruję przede wszystkim do nauczycieli przedszkola, którzy pracują z dziećmi pięcio- i sześciolletnimi, do nauczycieli prowadzących nauczanie zintegrowane w klasach I-III szkoły podstawowej, nauczycieli-bibliotekarzy, którzy mogą wykorzystać moje pomysły podczas lekcji bibliotecznych oraz do bibliotekarzy prowadzących zajęcia-warsztaty w bibliotekach publicznych, na przykład w oddziałach dziecięcych.

Propozycje spotkań z misiowymi bohaterami mogą mieć formę równie swobodną. To czy będą odbywać się cyklicznie, by mały czytelnik mógł poznać całą paletę barwnych pluszowych postaci, czy będą zwieńczeniem uroczystości związanych ze Światowym Dniem Pluszowego Misia, zależy od samego prowadzącego. Tylko od niego zależy, czy zajęcia będą widowiskiem, w którym raz aktorem będzie on sam, a innym razem będzie siedział na widowni, uważnie słuchał i bił brawo.

BIBLIOGRAFIA

1. ADAMCZYKOWA Z., *Literatura dla dzieci. Funkcje. Kategorie. Gatunki*, Warszawa 2001.
2. BALUCH A., *Archetypy literatury dziecięcej*, Kraków 1992.
3. BALUCH A., *Bohater literacki w funkcji pośrednika*. „Wychowanie w Przedszkolu” 1989 nr 4.
4. BALUCH A., *Dziecko i świat przedstawiony czyli tajemnice dziecięcej lektury*, Wrocław 1994.
5. BECHLEROWA H., *Miś na huśtawce*, Warszawa 1982.
6. BECHLEROWA H., *Otwórz okienko*, Warszawa 1973.
7. BENEDICTTUS D., *Powrót do Stumilowego Lasu. Dalsze przygody Kubusia Puchatka, Krzysia i reszty przyjaciół*, Warszawa 2010.
8. BIAŁOBRZESKA J., *Zostań nawiedzoną nauczycielką, czyli jak uczyć, żeby nauczyć*, Warszawa 2006.
9. BOND M., *Miś zwany Paddington. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.
10. BOND M., *Nowe przygody Paddingtona. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.
11. BOND M., *Paddington daje sobie radę. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.
12. BOND M., *Paddington i spacerek literek*, Kraków 2010.
13. BOND M., *Paddington i świąteczna niespodzianka*, Kraków 2009.
14. BOND M., *Paddington przy pracy. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2010.
15. BOND M., *Paddington się krząta. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.
16. BOND M., *Paddington tu i teraz. Zupełnie nowa opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2008.
17. BOND M., *Paddington wyrusza do miasta*, Kraków 2011.
18. BOND M., *Paddington za granicą. Klasyczna opowieść o niedźwiadku z mrocznych zakątków Peru*, Kraków 2009.
19. CHMIEL S., *Miś Gabrys i przyjaciele*, Warszawa 2005.
20. CHMIELEWSKA J., *Pafnucy. Opowieści o dobrym niedźwiadku*, Warszawa 2003.
21. DĄBROWIECKA H., *Zabawnik*, Warszawa 2008.
22. EDWARDS R., *Dobranoc, Mały Misiu*, Warszawa 2006.
23. EDWARDS R., *Gdzie jesteś, Mały Misiu?*, Warszawa 2006.
24. EDWARDS R., *Mały Miś*, Warszawa 2006.
25. FRĄCZEK A., *Miś listonosz na wsi*, Warszawa 2006.
26. FURTYK J., *Miejsce książki w życiu dzieci i młodzieży. Zainteresowania czytelnicze*. „Poradnik Bibliotekarza” 1996.
27. GRUSZCZYK-KOLCZYŃSKA E., ZIELIŃSKA E., *Dziecięca matematyka. Edukacja matematyczna w domu, w przedszkolu i w szkole. Pomoce do zajęć*, Warszawa 2007.
28. HEST E., *Czy źle się czujesz Sam?*, Warszawa 2004.
29. JANCZARSKI CZ., *Gromadka Misia Uszatka*, Warszawa 1964.
30. JANCZARSKI CZ., *Lato Misia Uszatka*, Warszawa 2008.
31. JANCZARSKI CZ., *Miś Uszatek*, Warszawa 2006.
32. JANCZARSKI CZ., *Nowi przyjaciele Misia Uszatka*, Warszawa 1963.
33. JANCZARSKI CZ., *Wędrówki Misia Uszatka*, Warszawa 2004.
34. JANCZARSKI CZ., *Wiosna Misia Uszatka*, Warszawa 2008.
35. JANCZARSKI CZ., *Zaczarowane kółko Misia Uszatka*, Warszawa 2010.
36. JANCZARSKI CZ., *Bajki Misia Uszatka*, wWarszawa 1967.
37. JANOSCH, *A w wigilię przyjdzie niedźwiedź*, przeł. E. Bielińska, Warszawa 2007.
38. JANOSCH, *Ach, jak cudowna jest Panama*, przeł. E. Bielińska, Kraków 2003.

39. JANOSCH, *Dzień dobry, Świnko. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego dnia nie wrócił do domu*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.
40. JANOSCH, *Idziemy po skarb. Opowieść o tym jak Miś z Tygryskiem szukali szczęścia na ziemi*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2003.
41. JANOSCH, *Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu zachorował*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.
42. JANOSCH, *Miś i Tygrysek chodzą po mieście. Opowieść o tym, jak Miś i Tygrysek pewnego razu wybrali się do miasta*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.
43. JANOSCH, *Na pociechę coś pysznego. Gotuj z Misiem i Tygryskiem*, przeł. E. Bielecka, Kraków 2009.
44. JANOSCH, *Słownik obrazkowy Misia i Tygryśka*, przeł. A. Kotarba, Kraków 2009.
45. JANOSCH, *Tygrysek musi mieć rower. Opowieść o tym, jak Tygrysek uczył się jeździć na rowerze*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.
46. JANOSCH, *Tygryskowa szkoła. Miś i Tygrysek uczą się czytać i liczyć*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2006.
47. JANOSCH, *Wielki bal dla Tygryśka. Opowieść o tym, jak Tygrysek pewnego razu obchodził urodziny*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2004.
48. JANOSCH, *Wujek Puszkina, dobry niedźwiedź. Opowieść o tym, jak Miś z Tygryskiem odbywają wielką podróż, szukając wujka Puszkina*, przeł. E. Bielicka, Kraków 2005.
49. JĄDER M., *Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię*, Kraków 2005.
50. KALBARCZYK A., *Zabawy ze sztuką. Podręcznik metodyczny dla nauczycieli. Praca z dzieckiem uzdolnionym, wrażliwym lub nieśmiałym w małych grupach. Grupy wiekowe: 5-7 lat, 7-9 lat i 9-13 lat*, Kraków 2006.
51. KARAWAN-JASTRZĘBSKA E., *Miś Fantazy poznaje tajemnicę Kryształu*, Warszawa 1997.
52. KARAWAN-JASTRZĘBSKA E., *Miś Fantazy w Krainie Wiecznego Słońca*, Warszawa 1994.
53. KASDEPKE G., *Bon czy ton. Savoir vivre dla dzieci*, Warszawa 2004.
54. KIPLING R., *Księga dżungli*, Kraków 2010.
55. KNUTSSON G., *Nalle, wesoly niedźwiadek*, Warszawa 1991.
56. KRASOŃ K., *Baśniowe odkrywanie znaczeń jak wspomaganie rozwoju dziecka*, [w:] J. Papuzińska (red. nauk.), G. Leszczyński (red. nauk.), *Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia*, Warszawa 2002.
57. LEWANDOWICZ-NOSAL G., *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś*, Warszawa 2008.
58. MANASTERSKA-WIĄCEK E., *Dziecko jako odbiorca tekstu literackiego*. „Wychowanie w Przedszkolu” 2009 nr 4.
59. MEGRIER D., *Zabawy teatralne w przedszkolu. 100 propozycji*, Warszawa 2000.
60. MILNE A. A., *Chatka Puchatka*, Warszawa 2010.
61. MILNE A. A., *Kubuś Puchatek*, Warszawa 2010.
62. MINOR E., MINOR M., *Poznanie przez działanie. Gry i zabawy wspomagające rozwój dziecka*, Warszawa 2009.
63. OSTROWSKA E., *Zabawne niedźwiadki*, Warszawa 1986.
64. PAPUZIŃSKA J., *Dziecięce spotkania z literaturą*, Warszawa 2007.
65. PATZEROWA M., *Lektura uczy, bawi, wychowuje. Poradnik dla nauczycieli klas I-IV szkoły podstawowej*, Warszawa 1973.
66. PIAGET J., *Jak dziecko sobie wyobraża świat*, Warszawa 2006.
67. POLCYN K., *Zaciekać dzieci książką*. „Wychowanie w Przedszkolu” 2003 nr 3.
68. PORAZIŃSKA J., *Pamiętnik Czarnego Noska*, Warszawa 2009.
69. RATYŃSKA H., *Książeczki z domowej biblioteczki*. „Wychowanie w Przedszkolu” 1985 nr 11.
70. Rozmowa z Joanną Papuzińską. *Obcowanie z literaturą stanowi wartość samoistną*, rozm. B. Tuszyńska-Chechłacz. „Wychowanie w Przedszkolu”, 1987, nr 7/8.

71. *Słownik terminów literackich*, J. Sławiński (red. nauk.), Wrocław 2002.
72. *Stop! Nie wykluczaj! Pomóż! – jak zrobić film animowany na ważny temat*, A. Krajewska (oprac.), Poznań 2010.
73. SZELBURG-ZAREMBINA E., *Przygoda Misia*, Warszawa 1985.
74. SZELIGA K., *Historia Guzitolka czyli jak tworzyć i wykorzystywać bajki i opowiadania w biblioterapii oraz rozwoju aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym. Poradnik dla dzieci, rodziców i nauczycieli*, Kraków 2005.
75. SZYMANOWSKA A., *Przygody misia Guziczka*, Warszawa 2001.
76. VOPEL K. W., *Od stóp do głów*, Kielce 2009.
77. WOJCIECHOWSKI J., *Podstawy pracy z czytelnikiem*, Warszawa 1991.
78. ZEMAN B., *Opowieści misia Tulusia. Bajki dla chorusków i nie tylko*, Częstochowa 2007.
79. *Złotowłosa i trzy niedźwiadki*, adaptacja. K. Laurent, Lublin 1996.
80. www.beatajadach.pl/przedszkole/files/rola_literatury.pdf
81. www.klanza.org.pl
82. www.kotpiotrek.pl